

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Management produktu turismu limitovaný fyzicko-
geografickými faktory**

Bakalářská práce

Autor: David Kouba
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: RNDr. Jiří Petera

Hradec Králové

Duben 2016

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracoval samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 24.4.2016

David Kouba

Poděkování:

Chtěl bych poděkovat vedoucímu bakalářské práce RNDr. Jiřímu Peterovi nejen za individuální přístup, praktické rady a zkušenosti, které byly při zpracovávání práce velmi cenné. Dále děkuji všem, kteří byli ochotni mi věnovat čas, především respondentům za poskytnuté informace, data i rady, bez nichž by se tato práce neobešla.

Anotace

Bakalářská práce se věnuje fyzicko-geografickým faktorům, které ovlivňují vybrané služby cestovního ruchu v oblasti Šumava v zimním období. Práce se v teoretické části zabývá vybranými tématy, jako jsou klimatologie, meteorologie, změna klimatu a jeho projevy, definice destinace a její infrastruktura. Praktická část obsahuje v první řadě případovou studii, která charakterizuje zvolené fyzicko-geografické a destinační aspekty turistického regionu Šumava. Na případovou studii navazuje autorův vlastní výzkum, který zhodnocuje vliv fyzicko-geografických činitelů na vybrané služby cestovního ruchu, především jejich vliv na zimní sezónu. Práce analyzuje způsoby, jakými se provozovatelé snaží eliminovat ztráty způsobené špatnými povětrnostními podmínkami. Z dat a informací celého výzkumu je vyvozen závěr a doporučení.

Klíčová slova:

Meteorologie, klimatologie, sněh, sezóna, služby, infrastruktura cestovního ruchu

Annotation

The bachelor thesis deals with physical-geographical factors which have influence on selected tourism services in Šumava area in winter. In theoretical part the paper deals with selected topics, such as climatology, meteorology, climate change and its signs, definition of destination and its infrastructure. The practical part contains, in the first place, a case study which characterizes chosen physical-geographical and destination aspects of touristic region, Šumava. The author follows the study with his own research that evaluates impact of physical-geographic factors on selected tourism services, mainly their impact on winter season. The thesis analyses the ways in which operators are trying to eliminate losses caused by bad wind conditions. The conclusion and recommendations are drawn from data and information from whole research.

Key words:

Meteorology, climatology, snow, season, services, tourism infrastructure

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce, metodika a literární rešerše	2
2.1	Metodika zpracování.....	2
2.2	Literární rešerše.....	3
3	Teoretická část	5
3.1	Vybrané fyzicko-geografické faktory	5
3.1.1	Definice klimatického systému, klimatu a počasí	5
3.1.2	Klimatické změny	6
3.1.2.1	El Niño	7
3.1.3	Geografická poloha	8
3.1.4	Meteorologie a meteorologická měření.....	9
3.1.5	Hydrometeorologie.....	10
3.1.5.1	Faktor sněhu	11
3.2	Management produktu turismu.....	12
3.2.1	Destinace.....	12
3.2.1.1	Potenciál cestovního ruchu.....	13
3.2.1.2	Destinační management.....	14
3.2.2	Služby v cestovním ruchu.....	14
3.2.3	Infrastruktura cestovního ruchu	17
3.2.3.1	Středisko cestovního ruchu	17
3.2.3.1.1	Zimní střediska a regiony v České republice	17
3.2.3.2	Ubytovací služby	18
3.2.4	Sezónnost CR.....	19
3.2.4.1	Zimní rekreace a CR.....	20
4	Praktická část.....	22

4.1	Případová studie: charakteristika Šumavy	22
4.1.1	Geomorfologie.....	22
4.1.2	Biota.....	23
4.1.3	Podnebí na Šumavě.....	24
4.1.3.1	Změna klimatu na Šumavě	26
4.1.4	Šumava jako destinace	28
4.1.4.1	Infrastruktura CR na Šumavě.....	30
4.1.4.1.1	Ubytovací služby.....	30
4.1.4.1.2	Zimní sportoviště	31
4.1.4.1.3	Pěší turistika.....	33
4.1.4.1.4	Cykloturistika.....	34
4.1.4.1.5	Ostatní infrastruktura.....	34
4.1.4.2	Charakteristika návštěvníků	35
4.1.4.3	Management CR na Šumavě.....	36
4.1.5	Shrnutí případové studie.....	37
4.2	Vlastní šetření	39
4.2.1	Základní charakteristika vybraných lokalit.....	39
4.2.1.1	Železnorudsko.....	41
4.2.1.2	Bayerisch Eisenstein.....	42
4.2.1.3	Kašperské Hory	43
4.2.1.4	Zadov-Churáňov	43
4.2.2	Zpracování výsledků šetření	44
4.2.2.1	Vliv sněhových podmínek na služby CR.....	44
4.2.2.1.1	Meteorologické ukazatele	44
4.2.2.1.2	Sezónní průběh	47
4.2.2.2	Eliminace klimatických hrozeb	51

4.2.2.2.1	Vliv změny klimatu na služby CR	51
4.2.2.2.2	Nástroje provozovatelů na eliminaci hrozeb.....	53
4.2.3	Shrnutí šetření	56
5	Závěry a doporučení	57
5.1	Závěry.....	57
5.2	Doporučení.....	58
6	Seznam použitých zdrojů	59
7	Seznam grafů, tabulek a obrázků	65
7.1	Grafy.....	65
7.2	Tabulky	65
7.3	Obrázky.....	65
8	Přílohy	66

1 Úvod

Cestovní ruch se stal fenoménem posledních let. S prakticky neomezenými možnostmi, které dnešní svět nabízí, není divu, že význam cestovního ruchu stále nabírá na síle. Má však tento trend svá limita?

Fyzicko-geografické faktory hrají klíčovou roli při vytváření produktu turismu. Potenciál, který tyto faktory vytvářejí, pak modeluje prostor pro realizaci produktu turismu a je už jen otázka, jakým způsobem bude potenciál využit. Tyto faktory však mohou mít i rozhodující vliv o zániku tohoto produktu.

V posledním desetiletí se veřejností čím dál častěji používají termíny jako globální oteplování, změna klimatu, extrémní počasí, apod. a jejich dopad na přírodu. Právě tyto faktory ohrožují existenci některých produktů cestovního ruchu, zejména pak produkty zimního charakteru jsou tomu názorným příkladem. Pokud bude trend mírných zimních období pokračovat, mohou se například provozovatelé lyžařských středisek dostat do existenčních problémů, oteplení může však také znamenat ztrátu pro provozovatele ubytovacích zařízení a především i pro celé regiony.

Bakalářská práce zkoumá, do jaké míry tyto negativní vlivy poznamenávají některé produkty cestovního ruchu na Šumavě v zimním období a zda je podnikatelské prostředí schopno čelit těmto problémům. Šumava, významná destinace cestovního ruchu, byla vybrána autorem z právě důvodu významnosti cestovního ruchu pro region i z důvodu autorova osobního zájmu o tuto oblast. Výsledky a doporučení práce mohou být využity zainteresovanými subjekty cestovního ruchu na Šumavě a mohou se stát podkladem pro další zkoumání.

2 Cíl práce, metodika a literární rešerše

Cílem bakalářské práce je analyzovat vlivy, které působí na návštěvnost ve vybraných destinacích cestovního ruchu na Šumavě v zimní sezóně. Pro tento účel byly vybrány především ty služby, kterých se to nejvíce týká – zimní areály a ubytovací zařízení. Práce také zhodnocuje, jakým způsobem se projevuje trend klimatických proměn do tamějšího cestovního ruchu, a jakým způsobem jsou negativní projevy eliminovány.

Výzkumné otázky:

- Jak ovlivňují sněhové podmínky průběh zimní sezóny?
- Jak se provozovatelé služeb snaží eliminovat hrozby spojené se změnami klimatu?

2.1 Metodika zpracování

Teoretická část analyzuje zvolená témata pomocí odborné literatury a odborných článků. Fakta o meteorologii, klimatologii i o službách jsou zkoumána mnoha odborníky, jejichž publikace byly při zpracovávání této práce velmi nápomocné. Teoretická část čerpá informace z většího počtu těchto skript a článků za účelem získání uceleného pohledu na danou problematiku, neboť autoři se ve svých publikacích vzájemně doplňují.

Praktická část obsahuje případovou studii, ta jak uvádějí Trousil a Jašíková (2015, s. 122 - 124) zachycuje složitost a celistvě popisuje vztahy v destinaci cestovního ruchu. Jde o komplexní kvalitativní metodu, která se v tomto případě zaměřuje na zhodnocení reálných poměrů v turistickém regionu Šumava.

Na případovou studii navazuje vlastní výzkum autora. Zvolena byla kvalitativní metoda řízeného rozhovoru. Forma tohoto rozhovoru lze přesněji identifikovat jako individuální strukturovaný rozhovor. Ten podle Trouсила a Jašíkové (2015, s. 122 - 124) přináší některé výhody, například vysokou návratnost. Při rozhovoru je totiž možné ihned reagovat, tím vyřešit nejasnosti výroků nebo se dozvědět více tzv. sondážními otázkami. Výzkum byl veden ve čtyřech lokalitách v Západní Šumavě. Šumava byla zvolena i proto, že jde

o autorem často navštěvovanou destinaci. Předmětem byly tamější ubytovací služby a lyžařská střediska. Rozhovory byly vedeny s provozovateli penzionů, hotelů, lyžařských areálů a pro lepší pochopení vztahů v destinacích i se zaměstnanci informačních center. Kvůli internímu charakteru některých poskytnutých dat, jsou respondenti zachováni v anonymitě.

2.2 Literární rešerše

Teoretická část čerpala z více zdrojů. Autoři se mnohdy doplňovali, díky čemuž bylo možné si vytvořit ucelený pohled na danou problematiku. Zde jsou uvedeny stěžejní zdroje práce:

1. METELKA, Ladislav a Radim TOLASZ. *Klimatické změny: fakta bez mýtů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Centrum pro otázky životního prostředí, 2009, 35 s. ISBN 978-80-87076-13-2.

Tato publikace hrála klíčovou roli při zpracování problematiky meteorologie, klimatologie a změny klimatu. Autoři, přední čeští klimatologové, se zde věnují globálnímu problému oteplování. V bakalářské práci byly nejvíce využity kapitoly: Počasí a podnebí a Historie změn klimatu.

2. ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN 978-80-7201-880-2.

Druhé přepracované a doplněné vydání slovníku se věnuje cestovnímu ruchu jako mezioborové problematice. Výkladový slovník byl použit zejména k definici pojmů destinace, infrastruktura, sezónnost či středisko cestovního ruchu.

3. ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Idea servis, 2010, 405 s. ISBN 978-80-85970-68-5.

Publikace zevrubně analyzuje služby napříč celým odvětvím cestovního ruchu. Z této publikace čerpá zejména kapitola věnující se právě

charakteristice služeb cestovního ruchu. Využito bylo hlavně první a třetí kapitoly.

4. VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER a Michal TROUSIL. *Geografie cestovního ruchu ČR*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015, 154 s. ISBN 978-80-7435-538-7.

K popisu problematiky potenciálu destinace či zimního střediska cestovního ruchu byla vybrána tato publikace, z níž bylo čerpáno z kapitol č. 3 a 4. Tato skripta jsou primárně určena pro studenty managementu cestovního ruchu na Fakultě informatiky a managementu UHK.

5. Národní park Šumava. NP Šumava (online). Resort životního prostředí, 2016 (cit. 2016-03-31). Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/>

Oficiální webové stránky Národního parku obsahují obecné informace o NP Šumava, ale i podrobná fakta o šumavské geomorfologii, biotě či klimatu, jež jsou použita ve stejnojmenných kapitolách.

6. PRACOVNÍ SKUPINA AUTORŮ PRO NP A CHKO ŠUMAVA. *Strategie trvale udržitelného turismu pro území Národního parku Šumava* (online). Státní fond životního prostředí české republiky, Ministerstvo životního prostředí, 2011 (cit. 2016-02-11). Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/5048-strategie_cr.pdf

Tento dokument, rozvojový koncept, se komplexně a v širších souvislostech zabývá problematikou cestovního ruchu v turistickém regionu Šumava. Práce použila informace zejména z kapitoly č. 3 – Analýza současné situace v cestovním ruchu.

3 Teoretická část

3.1 Vybrané fyzicko-geografické faktory

Fyzická geografie ovlivňuje život každého člověka. V této kapitole jsou nastíněny vybrané především klimatické a meteorologické faktory, které ovlivňují zkoumanou oblast turismu.

3.1.1 Definice klimatického systému, klimatu a počasí

Důležitým pojmem je v oblasti fyzické geografie tzv. úplný klimatický systém, který definuje Ruda (2014, s. 6). Úplný klimatický systém se skládá z pěti podsystémů: atmosféra, hydrosféra, kryosféra, povrch pevnin a biosféra. Poslední čtyři podsystémy tvoří aktivní povrch, na němž se odráží krátkovlnné sluneční záření a přeměňuje se na tepelnou energii. Ta je transportována zpět do atmosféry nebo do geologického podloží.

Při zkoumání této problematiky je nutné rozlišovat mezi pojmy klima a počasí. Zatímco klima podle Vysoudila (2013, s. 12) představuje statický soubor všech stavů úplného klimatického systému za několik desetiletí, a který lze charakterizovat určitými klimatickými prvky, jako jsou například průměrné teploty, srážkové úhrny, převládající směr větru, atd. Metelka a Tolasz (2009, s. 10) definují počasí takto: *„Počasí je aktuální stav atmosféry ve výšce od zemského povrchu do 10 až 15 kilometrů nad ním. Jednou z typických vlastností počasí je jeho velká variabilita (proměnlivost) během několika dnů, během roku i mezi jednotlivými roky.“* (Metelka a Tolasz, 2009, s. 10)

Jak popisují Metelka a Tolasz (2009, s. 10), počasím se zabývají meteorologové za účelem studie a následné predikce, k tomu využívají měřených dat z meteorologických stanic, meteorologických radarů a družic nebo i tzv. balónových sondáží. Autoři doplňují, že od meteorologů přebírají data klimatologové, kteří díky těmto informacím popisují, studují a analyzují klima a jeho proměnlivost v čase. Velkou pozornost pak v poslední době věnují matematickým modelům klimatu, díky nimž lze odhadnout, jakou měrou ovlivňuje klima člověk.

3.1.2 Klimatické změny

Klimatický systém a jeho proměnlivost se dle Rudy (2014, s. 7) rozlišuje na úrovni prostorové (globální, regionální či topické – např. vykácení lesa, zástavba) tak i na úrovni časové (sezónní, meziroční – bez periodicity, sekulární – např. doba ledová)

„Klimatický systém se mění nepřetržitě v závislosti na změnách svých vnitřních procesů a zároveň i v závislosti na změnách externích vlivů, kterými kromě lidských zásahů mohou být sluneční aktivita nebo vulkanické emise skleníkových plynů.“ (Pretel, 2012, s. 5) Tento autor ve své publikaci doplňuje, že ty změny, ve kterých lidský faktor nehraje roli, se nazývají přirozená variabilita klimatu a projevují v měřítku tisíců až milionů let. Jde o změny extraterestrického charakteru (např. sluneční činnost) a terestrického charakteru (např. zemský povrch, oceány, sopečná činnost)

Podle Metelky a Tolasze (2009, s. 6) jsou pro srovnání historie se současností důležité hlavně čtvrtohory, kdy se podnebí vyznačovalo především střídáním dob ledových (tzv. glaciálů) s dobami meziledovými (tzv. interglaciálů). V dobách ledových byla průměrná teplota o 10°Celsia nižší. Pretel (2012, s. 6) definuje posledních 10 000 let jako tzv. holocén, tedy stabilní teplé klima, jež umožnilo lidské civilizaci se úspěšně rozvinout. Dále si všímá právě zmíněných dob ledových a meziledových a jejich souvislostí s koncentrací oxidu uhličitého v atmosféře. Díky ledovcovým vrtům bylo dokázáno, že v době ledové byla koncentrace CO₂ nižší než v době meziledové.

Stejskal (2012, s. 1 - 2) hledá souvislosti mezi změnami klimatu a lidstvem. Například ve vrcholném středověku bylo zaznamenáno oteplení, které dalo příležitost k osídlení Grónska nebo zemědělské kolonizaci českých zemí. V 16. až 17. století trvala tzv. malá doba ledová, ta měla za následky neúrodnost či kulturní a sociální otřesy. Stejskal (2012, s. 1 - 2) staví člověka jako zásadní faktor v ovlivňování klimatu současné doby, neboť nyní lze již hovořit o nové geologické době – tzv. antropocénu. Zásadní antropogenní činností, jež právě ovlivňuje klima, lze pak nazvat spalování fosilních paliv v energetice, dopravě

nebo průmyslové výrobě a dále zemědělství (odlesnění). Důsledkem těchto činností je globální oteplování.

Podle Pretela (2012, s. 24) se změny klimatu, zejména pak extrémní počasí, již projevují na změnách vodního režimu, v zemědělství a lesnictví i na zdravotním stavu obyvatelstva. Pretel (2012, s. 27) doplňuje, že tyto projevy se odrážejí i v cestovním ruchu, protože řada turistických i rekreačních aktivit na počasí přímo závisí. Např. v posledních letech je již patrný trend zkracování zimní lyžařské sezóny, který bude pokračovat i v dalších letech. Zasněžování, které by mohlo sezónu prodloužit, bude narážet na nedostatek vody i na energetické bariéry.

3.1.2.1 El Niño

Tento jev je v poslední době v médiích často spojován se souvislostmi s charakterem počasí a jeho prudkými výkyvy v minulých letech.

„Klimatický jev ENSO (El Niño Southern Oscillation) je pozorován v rovníkovém Pacifiku a v Indonésii. Jde o rozsáhlou poruchu mořských proudů a atmosférické cirkulace a skládá se ze dvou jevů, které jsou navzájem propojené (El Niño se projevuje v oceánu, jižní oscilace v atmosféře). Je výsledkem interakce oceánu a atmosféry a zároveň projevem vnitřní variability klimatického systému. K jeho výskytu dochází nepravidelně v intervalech přibližně 3 až 7 let, průměrná doba trvání jedné fáze je 1 až 2 roky a jednotlivé fáze ovlivňují počasí nejenom v pacifické oblasti, ale i v dalších oblastech jižní a jihovýchodní Asie, Austrálii, v západní polovině Severní a Jižní Ameriky a prakticky v celé střední Americe. Do jaké míry ovlivňuje počasí i na ostatních kontinentech je zatím stále nejasné.“ (Pretel, 2012, s. 7)

Tuto definici upřesňuje ve své publikaci Vystoupil (2006, s. 220). Po zeslabení pasátového proudění v tropických oblastech dochází k dočasnému zániku studeného Peruánského proudu a jeho nahrazení teplým mořským proudem (teplota vody se může zvýšit až o 11 stupňů Celsia). V jižní Americe tento jev způsobuje silné přívalové deště s katastrofálními následky. Je doprovázen výraznými změnami tlaku vzduchu, které se projevují i v geograficky velmi vzdálených částech světa.

Zcela opačně se podle Vystoupila (2006, s. 221) chová jev La Niña, který umožňuje zesílení studeného západního proudění, proto studená voda proudí směrem od západního břehu Jižní Ameriky směrem na západ. La Niña vyvolává opačné meteorologické jevy než El Niño.

Vystoupil (2006, s. 221) doplňuje, že tyto jevy vyvolávají extrémní počasí skoro po celém světě, například v roce 2002 tak nastaly silné deště a záplavy ve střední Evropě.

3.1.3 Geografická poloha

V návaznosti na klimatologii lze podle Rudy (2014, s. 7) klima rozčlenit podle geografických měřítek na: makroklima (zahrnuje velké územní celky např. kontinenty), mezoklima, topoklima (ovlivněno strukturou aktivního povrchu, např. teplá svahová zóna) a mikroklima (stejnorodý povrch, např. kryptoklima – klima uzavřených prostor).

Müller (2011, s. 6 - 7) ve svém článku pojednává o podnebí jako důsledku geografické polohy. Zeměpisná šířka je zásadním faktorem prostorové variability klimatu, který se projevuje zonalitou klimatu, tedy uspořádání podnebných pásů. Zeměpisná šířka rozhoduje o množství dopadajícího slunečního záření, ale i časové insolaci (zima – léto, délka dne a noci). Zeměpisné pásy se mezi sebou také liší průměrnou teplotou a vlhkostí.

Müller (2011, s. 6 - 7) dále dodává, že ideální rozložení těchto pásem je narušováno nestejnorodým rozložením pevnin a oceánů. Čím dále se určité místo nachází od oceánu, tím více se zde projevuje kontinentální klima, podléhající vyšším teplotním změnám během roku i během dne a menším množstvím srážek a naopak. Avšak toto pravidlo závisí také na samotných vlastnostech přilehlého oceánu. Nestejnorodé prohřívání oceánů a pevnin vede k sezónním změnám tlakových útvarů, čímž dochází k monzunové cirkulaci, ta má za následek výraznou srážkovou a teplotní nevyrovnanost během roku v některých částech světa. Jak popisuje Martinová (2011, online), teplé a studené mořské proudění se na přilehlé pevnině projevuje odlišným způsobem. *„Povrchové proudy se v oblasti rovníku ohřívají a nashromážděné teplo nesou do chladnějších oblastí. Tam ho pak předávají do ovzduší nad hladinou a vítr ho zanáší nad pevninu. Spolu s teplými větry se*

k pobřeží dostávají i vodní páry, které se z ohřáté mořské vody odpařují, a přinášejí nad pevninu deště. Právě takto ovlivňuje teplý Golfský proud podnebí v Evropě. V oblastech, kde se naopak z hlubin vynořují k povrchu studené proudy, je pobřeží ochlazováno a chladný vítr od moře přináší minimum srážek“ (Martinová, 2011, online)

Jak uvádí Müller (2011, s. 11 - 12), podnebí je výrazně ovlivňováno reliéfem. Lze zde podobně jako u šířkové stupňovitosti klimatu hovořit o výškové stupňovitosti, avšak tato analogie platí pouze pro teplotu, ta s vyšší nadmořskou výškou skutečně klesá. Nejvyšší pohoří se tak podobají polárním oblastem. Velká pohoří působí jako klimatické bariéry. Vlhký vzduch, který proudí pomocí mořských proudů, zesiluje na návětrné straně pohoří srážky a naopak na závětrné straně vytváří srážkový stín.

3.1.4 Meteorologie a meteorologická měření

Meteorologie, jak již bylo nastíněno, se zabývá výhradně počasím a jeho projevy. Meteorologové analyzují data a snaží se predikovat vývoj počasí, případně vydávají upozornění.

Podle Škrehota (2004, s. 5) rozdělujeme meteorologii na jednotlivé podobory. *„Dynamická meteorologie studuje dynamiku a termodynamiku atmosféry. Jejím cílem je objektivní, fyzikálně podložená předpověď počasí. Synoptická meteorologie analyzuje a studuje ty atmosférické jevy, které jsou důležité pro předpověď počasí. Fyzikální meteorologie studuje fyziku oblaků a srážek, záření, optické, elektrické a akustické jevy v atmosféře. Hydrometeorologie – zabývá se vztahy mezi meteorologickými prvky a hydrologickým režimem (tj. oběhem vody v přírodě s ohledem na meteorologická hlediska). Aplikovaná meteorologie – zaměřuje se úzce na studium vlivu počasí na daný obor lidské činnosti a vypracovává předpovědi specializované pro potřeby například zemědělství či letecké dopravy. Nauka o meteorologických přístrojích – zabývá se konstrukcí a funkcí meteorologických přístrojů a systémů měření.“ (Škrehot, 2004, s. 5)*

K získávání dat je podle Vysoudila (2012, s. 16) nezbytné provádět radarová, družicová a aerologická měření. Meteorologické radary využívají odrazivosti vysílaného záření, získávají tak data o hustotě měřených veličin v reálném čase,

zejména pak srážek nebo jiných jevů spojených s oblačností. Díky informacím o charakteru a struktuře srážkových systémů získaných z radarových měření lze předpovědět počasí na minuty až hodiny dopředu. Rozsah poskytování informací radarem je dálkově omezený, Českou republiku tak pokrývají dva radary – radar na vrcholu Praha v Brdech a na vrcholu Skalka na Českomoravské vrchovině.

Šandová (2011, s. 2 - 3) popisuje, že k družicovým měřením jsou k dispozici geostacionární družice, které kopírují oběžnou dráhu rotace Země, proto setrvávají nad stejným bodem na Zemi a snímají určitou oblast. Například Evropa je snímána družicí Meteosat každých 15 minut. Šandová (2011, s. 2 - 3) dodává, že kolem Země se pohybují i další družice. Družice NOAA rotují kolem Země a protínají oblasti obou pólů, oproti Meteosatu se však nacházejí značně blíže zemskému povrchu (36 000 km proti 850 km nad povrchem), čímž zajišťují mnohem podrobnější snímky v různých zobrazeních (např. oblačnost v noci).

K měření dat, která jsou ze zemského povrchu nedostupná, se podle Vysoudila (2012, s. 19) používají aerologická měření pomocí balonu, aerosond či letadel, na nichž jsou připojena čidla, která získávají podrobné údaje o teplotě a vlhkosti vzduchu, atmosférickém tlaku, větru a jeho směru a rychlosti.

V meteorologii je dalším klíčovým zdrojem pozemní měření a pozorování pomocí meteorologických stanic. Jak uvádí Tolasz (2009, s. 143 - 144) stanice měří především základní meteorologické prvky, jako jsou: teplota, tlak a vlhkost vzduchu, rychlost větru, sluneční svit, teplota půdy a srážky. Doplňuje, že moderní plně automatické stanice dostaly nové přístroje na měření např. druhu a výšky oblačnosti, výparoměr či sněhoměrný automat. Tato měření se kombinují a doplňují o údaje od amatérských pozorovatelů.

Všechna tato zmíněná měření a data z nich získaná, jsou podle Šandové (2011, s. 2 - 3) daty vstupními pro výpočty numerických modelů. Hodnoty se pak přepočítávají do prostorové sítě uzlových bodů, pomocí nichž je matematickými rovnicemi vypočítána předpověď počasí.

3.1.5 Hydrometeorologie

Tento obor, jak již bylo zmíněno, se zabývá koloběhem vody, tedy i srážkami, a jejich skupenstvím.

Pavelková a Frajer (2013, s. 9 - 11) vymezují hydrometeorologii (hydrologii atmosféry) jako součást pevninské hydrologie. Popisují, že srážky se dělí podle místa vzniku na horizontální (např. rosa, námraza) a atmosférické (vertikální) – déšť, sníh, kroupy, mlha atd). Atmosférické srážky vypadávají z oblaků, které tvoří kondenzáty (drobné kapičky vody) nebo desublimáty (krystalky ledu), srážky mohou tedy být ve formě kapalné nebo pevné.

3.1.5.1 Faktor sněhu

Pavelková a Frajer (2013, s. 51) uvádějí, že „*specifickým druhem vertikálních srážek je sníh. Sníh se vytváří sublimací ve sněhovém oblaku při teplotě pod 0°C v podobě ledových krystalů. Za příznivých klimatických podmínek zůstává na zemském povrchu.*“ (Pavelková a Frajer, 2013, s. 51)

Sněhové pokrývky se důkladně věnuje Křístek et al. (2011, s. 10 - 15). Poukazuje, že základním faktorem určujícím množství a parametry sněhové pokrývky, je počasí, hlavně teplota a srážky. Parametry sněhu se s časem mění vlivem již zmíněného počasí (srážky, teplota, ale i vlhkost, sluneční záření, tlak vodních par a teplota rosného bodu). Sněhová pokrývka se však mění i v relativně stabilním počasí, neboť dochází k sublimaci sněhu a zhušťování sněhu vlivem gravitace. Křístek et al. (2011, s. 10 - 15) zmiňuje i další faktory jako nadmořskou výšku, vegetaci a polohu.

Pro udržení stálé sněhové pokrývky za účelem provozuschopnosti sportovních středisek se používá technické zasněžování, které je v poslední době čím dál důležitější složkou ke zvýšení návštěvnosti v oblasti cestovního ruchu. O technickém sněhu pojednává ve svém článku Fialová (2013, s. 24 - 25). Vyrábí se díky procesu proměny vody v drobné ledové krystalky. Voda je pod tlakem rozprašována, ve vzduchu přirozenou cestou zmrzne. Je třeba odlišovat sníh technický a umělý (chemicky vytvořený – využívá se hlavně ve filmech). Technický sníh se od přírodního odlišuje především menší hustotou, ta zajišťuje větší stabilitu, výdrž sněhové pokrývky. Technické zasněžování se v praxi využívá již od druhé poloviny 20. století a používaná technologie se stále zdokonaluje. V nejbohatších alpských střediscích již existují zařízení, která dokážou vyrábět sníh, bez použití chemických látek škodlivých k ŽP, i při kladných teplotách. Proces

zasněžování vyžaduje dostatečný přísun vody, většinou z přírodních toků nebo z uměle vytvořené nádrže. Čerpadla sněžných děl pak spotřebují velké množství elektrické energie.

3.2 Management produktu turismu

Tato kapitola přibližuje problematiku destinace v cestovním ruchu, její charakter a potenciál, produkty které nabízí v souvislosti se zimní sezónou.

Název kapitoly se skládá ze tří podstatných pojmů. Management, obecně řečeno proces řízení, jež využívá různých nástrojů a praktik za účelem dosažení určitého cíle. Produkt, tedy předmět, který je směňován a který z pohledu poptávky uspokojuje určitou lidskou potřebu. Nabídka zde funguje jako strana, v jejímž zájmu je tento předmět vytvořit a vyměnit za jiný předmět.

Klíčovým pojmem práce je cestovní ruch (turismus). Pro pochopení tohoto pojmu byla vybrána část definice od Zelenky a Páskové (2011, s. 83). Cestovní ruch (dále jen CR) je komplexní proces, zahrnující nejen účastníky, kteří tvoří poptávku po CR, ale i poskytovatele služeb v destinaci, tedy nabídku CR. Ministerstvo pro místní rozvoj (2007, s. 6) vidí turismus jako oblast se silnou konkurencí, ve které obtojí pouze silné, systémově řízené a tržně orientované subjekty. Podmínky pro poskytování služeb se zásadním způsobem mění, neboť CR podléhá mnoha trendům např. celosvětový přebytek hotelových, lůžkových či leteckých kapacit, nové destinace, nové technologie a informační a rezervačně distribuční systémy.

3.2.1 Destinace

Území, které aktivně využívá potenciálu cestovního ruchu, a na kterém existuje infrastruktura, se nazývá destinací. Destinace se sama o sobě stává produktem.

Zelenka a Pásková (2012, s. 105) definují destinaci jako území, cílovou oblast s vysokou koncentrací atraktivit CR a infrastrukturou CR, ve které se koncentruje větší množství návštěvníků. Autoři se dále domnívají, že kvalita této infrastruktury v destinaci se výrazně promítá v prožitku návštěvníků, kteří jsou zpočátku motivováni atraktivitami destinace, ale potřebují i využívat služby v blízkosti těchto atraktivit.

Pojetí destinace představuje Palátková (2006, online) jako geografický prostor (stát, místo, region). Destinace zahrnuje svazek různých navzájem si konkurujících služeb vázaných právě na tento geografický prostor, jejichž cílem je prodej. Destinace nabízí služby jako je ubytování, strava, sportovní aktivity atd. Resort (středisko) je považován za nejmenší destinační jednotku.

Destinace, jak uvádí Palátková (2006, online), plní řadu funkcí: marketingová funkce (marketing destinace), funkce nabídky, funkce zastoupení různých zájmových skupin a plánovací funkce.

3.2.1.1 Potenciál cestovního ruchu

Pozornost potenciálu CR a jeho pojetí ve svém článku věnuje Bína (2010, s. 2). *„Soubor územních podmínek a předpokladů pro rozvoj cestovního ruchu vytváří složitý multidisciplinární systém. Do systému vstupují aspekty přírodního prostředí, hodnoty kulturně-historického dědictví i projevy aktuální činnosti lidské společnosti.“* (Bína, 2010, s. 2) Dodává, že aby se mohl tento potenciál zkoumat a dále porovnávat, musí se rozdělit na určité segmenty (dílčí potenciály). Jejich šíře závisí na tom, zda se daná atraktivita dá zahrnout přímo do potenciálu CR (hrad, muzeum) nebo slouží jako atribut využití potenciálu CR (ubytování, sportovní areál), tento atribut tedy využívá příznivých podmínek pro vytváření hodnot CR příslušného území.

Přírodním podmínkám, základním lokalizačním faktorům cestovního ruchu a rekreace, a to zejména u pobytových forem, se věnuje Vystoupil et. al (2015, s. 22). Mezi základní podmínky potenciálu a jeho dílčí znaky se řadí reliéf daného území, jeho klima, hydrologické a biografické podmínky. Jeden ze současných pohledů na potenciál podle Vystoupila et. al (2015, s. 22 - 23) a jeho koncepce potenciálních rekreačních ploch generalizují vliv celkových přírodních podmínek na stav a intenzitu funkčního využití území. Taková území, která disponují mnoha koncentrovanými přírodními atraktivitami a představují jakýsi ucelený komplex předpokladů pro rozvoj CR, jsou přírodní chráněná území. Autor člení taková území na zvláště chráněná a obecně chráněná území. Zvláštní chráněná území se dále dělí na národní parky („NP“) a chráněné krajinné oblasti („CHKO“). Národní parky jsou nejpřísněji chráněná přírodní bohatství národního

i mezinárodního významu. V ČR existují prozatím čtyři – Krkonošský NP, NP České Švýcarsko, NP Šumava a NP Podyjí. Za méně přísně chráněné se považují CHKO, jichž je v Česku vyhlášeno celkem 26 – např. Šumava, Český les, Bílé Karpaty, Broumovsko, apod.

Obdobně jak přírodní předpoklady, mají, jak uvádí Vystoupil et. al (2015, s. 25 - 26), i kulturně-historické předpoklady svá specifika. Byly vytvořeny antropogenní činnostmi, oproti liniovému rozložení přírodních předpokladů se vyskytují spíše na určitém místě, bodu. Dále Vystoupil et. al (2015, s. 25 - 26) dodává, že z hlediska nabídky naplňují kulturně-historické předpoklady spíše doplňkovou funkci k přírodním předpokladům. Autor dále specifikuje postavení jedné složky z kulturně-historického potenciálu – památky. Nabídka seznámení s kulturou, historií či architekturou daného území výrazně motivuje návštěvníky ČR k migraci jak v domácím, tak i mezinárodním měřítku.

3.2.1.2 Destinační management

Důležitým pojmem je destinační management, který definují Zelenka a Pásková (2012, s. 106) jako *„systematickou činnost v aplikaci souboru technik, nástrojů a opatření používaných při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci marketingu (propagace, image a atraktivita destinace, nabídka služeb, marketingový výzkum, aj.), rozhodovacím procesu a regulaci CR v dané destinaci.“* (Zelenka a Pásková, 2012, s. 106) Metelková (2005, s. 5) doplňuje, že destinační management CR je možné obecně chápat jako spolupráce a kooperace poskytovatelů místních služeb za účelem společného řízení a prezentace destinace (marketing). Dodává, že management destinací má tedy přispět k rozvoji všech zainteresovaných subjektů, spolupracovat spolu mohou i subjekty vzájemně si konkurující.

3.2.2 Služby v cestovním ruchu

Produkt cestovního ruchu představují především služby, přitom je kladen důraz na jejich komplexnost a v neposlední řadě i kvalitu.

„Službami se obecně rozumějí ekonomické statky, které mají převážně nehmotný charakter. V cestovním ruchu představují heterogenní soubor užitečných

efektů určených k uspokojování potřeb účastníků cestovního ruchu. Mají průřezový charakter, to znamená, že je produkovány nejen podniky cestovního ruchu, ale i další subjekty soukromého a veřejného sektoru.“ (Orieška, 2010, s. 9)

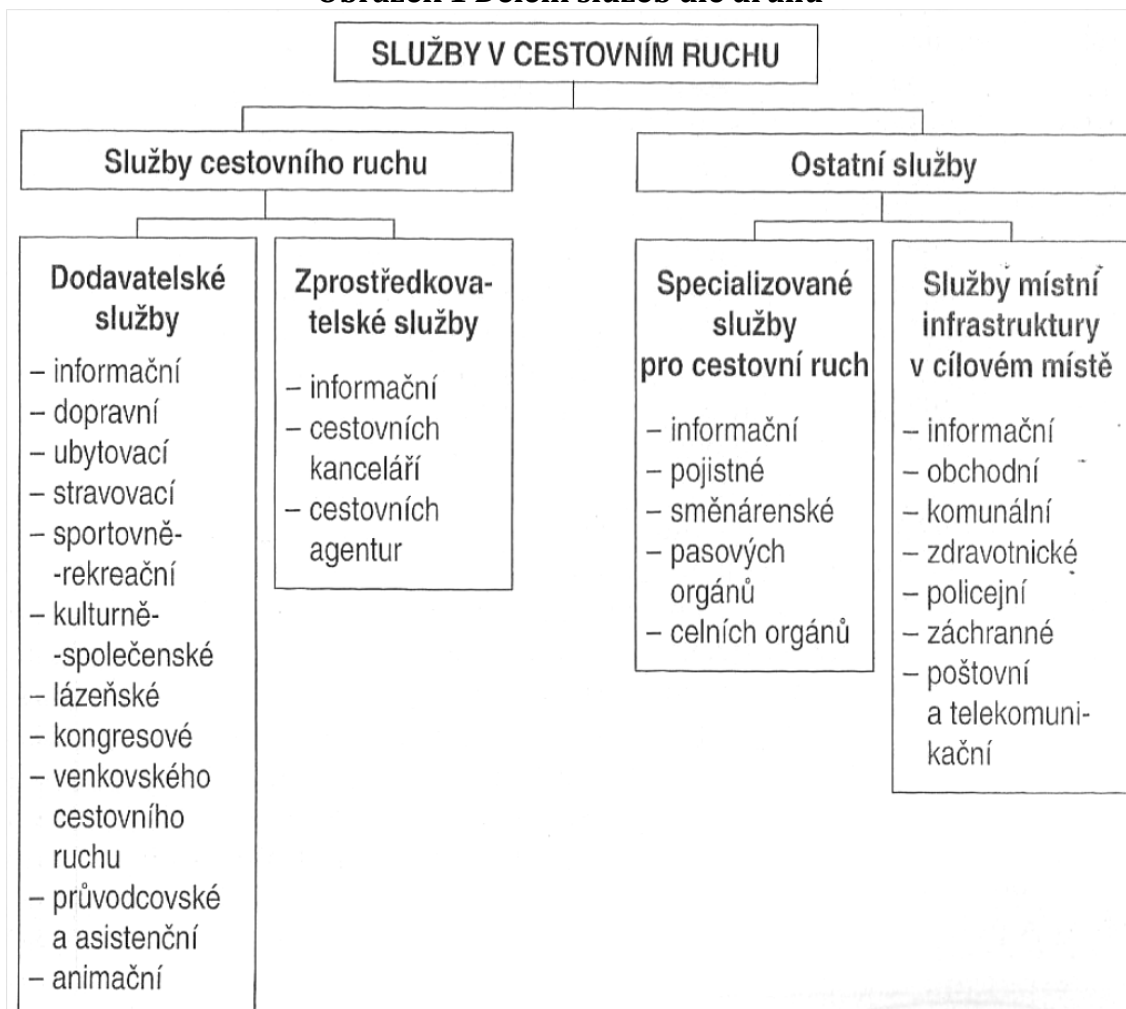
Orieška (2010, s. 9 - 10) doplňuje, že nemateriálnost spočívá v tom, že je oproti výrobku nelze např. uchopit nebo vidět. Služby a jejich spotřeba spočívá ve změně stavu vnějšího faktoru (zákazníka) tím, že služba uspokojí jeho potřebu, avšak část služeb lze zhmotnit například zaznamenáváním na mediální nosič. Palátková a Zichová (2014, s. 61) dávají nemateriálnost služeb do souvislosti s jejich dalšími vlastnostmi služeb – pomíjivost, neoddělitelnost a heterogenita. Pomíjivost označuje fakt, že služby nelze nijak skladovat, a pokud služba nebude spotřebována v daném čase a v daném místě, kdy jsou k dispozici její potřebné zdroje, není spotřebu možné splnit. Tento je ovlivněn v turismu, zejména v oblasti dopravy a ubytovacích zařízení, cenovou politikou. Služby vyžadují vysoké fixní náklady, existuje zde tlak na maximální využití kapacity služby a prodej za nejvyšší dosažitelné ceny. Vlastnost neoddělitelnosti znamená, že je vyžadována fyzická přítomnost zákazníka. Poslední vlastnost je heterogenita. Služby se vyznačují vysokým podílem lidského faktoru, což má za následek obtížné hodnocení jejich kvality.

Orieška (2010, s. 11 - 12) chápe kvalitu služeb jako souhrn jejich užitečných vlastností. Dodává, že kvalitativní znaky služeb lze pozorovat z pohledu poptávky (hodnocení zákazníků) i nabídky (procesy poskytování služeb, které přímo ovlivňují jejich produkci). Kvalita je subjektivní kategorie a rozhodujícím kritériem je právě hodnocení klientů. Orieška (2010, s. 11 - 12) definuje tyto znaky kvality ze strany poptávky: spolehlivost, serióznost, dojem, orientace na zákazníka, zodpovědnost. Z hlediska nabídky pak: pracovníci (odbornost, ochota, přesnost, apod.), technická vybavenost, pracovní postupy při poskytování služeb, marketing a poskytování informací zákazníkům. Systému řízení kvality ze strany nabídky se věnuje kvalitativní management.

Heterogenost služeb umožňuje podle Oriešky (2010, s. 12 - 15) služby rozdělovat. Služby cestovního ruchu přímo uspokojují účastníky CR. Jde o služby producentů služeb a jejich zprostředkovatelů. Ostatní služby mají polyfunkční charakter a jsou převážně určeny pro místní obyvatelstvo, avšak z určité části je

využívají i účastníci CR. Rozdělují se na specializované služby pro CR a služby místní infrastruktury. Druhy služeb dle Orišky (2010) jsou rozděleny na obrázku č. 1.

Obrázek 1 Dělení služeb dle druhu

(Zdroj: Převzato z Orišky, 2010, s. 15)

Služby se podle Palátkové a Zichové (2014, s. 66) pojí i s některými dalšími charakteristickými rysy: časové a místní spojení produkce a spotřeby, vázanost služeb na atraktivitu CR, sezónní charakter služeb a poskytování služeb jako komplexu.

Účastníci cestovního ruchu, jak naznačuje Oriška (2010, s. 20 - 21), vyžadují uspokojování souboru vzájemně propojených a navzájem se podmiňujících potřeb, na jejichž uspokojení nestačí jednotlivé služby, nýbrž komplex služeb. Z tohoto důvodu je nutná koordinace podnikatelských subjektů

z hlediska prostorového, časového (úspěšný průběh zájezdů, výletů, atd.) a z hlediska funkcí služeb (věcná náplň).

3.2.3 Infrastruktura cestovního ruchu

Zelenka a Pásková (2012, s. 235) hovoří o infrastruktuře CR jako o technických předpokladech pro uspokojování potřeb návštěvníků v určité destinaci. Doplnují, že tímto termínem se dnes nahrazuje dříve (do 1989) užívaný termín materiálně technická základna CR. Infrastruktura CR zahrnuje právě služby, které byly popsány v předchozí kapitole - služby cestovního ruchu a ostatní služby (doplňkové). Autoři dodávají, že při plánování infrastruktury je nutné počítat s její fyzicky únosnou kapacitou, při jejím překročení pak dochází k negativním jevům (kogesce, problémy se zásobováním, atd.)

3.2.3.1 Středisko cestovního ruchu

Zelenka a Pásková (2012, s. 550) definují středisko CR (angl. resort) jako *„sídelní útvar nebo velký komplex pro cestovní ruch vybudovaných ubytovacích zařízení a dalších služeb CR, jehož dalším hlavním funkčním využitím a ekonomickým přínosem je cestovní ruch. Jedná se o lokalitu nabízející relativně komplexní infrastrukturu CR, umožňující tak účastníkovi CR realizaci variantních kombinací forem CR a vyznačující se proto zvláště vysokou intenzitou CR.“* (Zelenka a Pásková, 2012, s. 550)

Střediska se podle Orišky (2010, s. 20 - 21) rozlišují podle stupně jejich vybavenosti. Zatímco základní vybavenost zahrnuje základní služby (ubytování, strava a doprava), doplňkové služby zlepšují využití daného akčního prostoru, zvyšují ekonomické výsledky a zlepšují naplňování potřeb účastníků CR.

3.2.3.1.1 Zimní střediska a regiony v České republice

Vystoupil et. Al (2015, s. 48) popisuje, že Česká republika nedisponuje tak dobrými fyzicko-geografickými podmínkami (nízká nadmořská výška, malé převýšení, tedy kratší využitelnost svahů) pro provoz zimních středisek, zejména středisek sjezdového lyžování, jako například v evropských Alpách.

I přesto má sjezdové lyžování u nás dlouhou tradici, jeho historií se zabývá ve svém článku Baroch (2014, online). V roce 1887 přivezl z Norska jeden pražský průmyslník, Josef Rossler Ořovský, první lyže a tento mezník lze pokládat za počátek českého lyžování. Avšak masový rozvoj tohoto sportu začíná až o několik let déle v Krkonoších. Zde také vznikaly první lyžařské spolky. V roce 1903 v Jilemnici založili nejstarší lyžařský svaz na světě, Svaz lyžařů v Království českém, který již po dvaceti letech od svého založení měl přibližně dva tisíce členů. Už tehdy se závodilo v mnoha disciplínách - běžecké lyžování, štafeta, slalom i sjezd. Svou současnou podobu dostávala střediska ve 40. letech po druhé světové válce, kdy se začaly stavět vleky a lanovky. Další rozvoj a rozšiřování středisek nastalo v 90. letech po sametové revoluci.

I přes dlouhou tradici a vysokou poptávku ztrácejí česká střediska v mezinárodním srovnání konkurenceschopnost. *„Charakteristickým rysem většiny českých lyžařských středisek je jejich poměrně výrazná infrastrukturní nedovybavenost. Ta se projevuje zejména nízkou kvalitou, nízkou kapacitou a zastaralostí přepravních zařízení (a to i přes postupně se zlepšující situaci), což prodlužuje čekací doby a limituje kvalitu lyžařského zážitku ve špičkových obdobích sezóny.“* (Vystoupil et. al, 2015, s. 49)

V České republice se podle Vystoupila (2015, s. 48 - 49) nachází stovky zimních středisek. Největší střediska jsou vázána především na nejvyšší česká pohoří - Krkonoše, Jizerské hory, Šumava, Krušné hory a Beskydy. Některá střediska se nacházejí i ve středních polohách např. Českomoravská vrchovina, Český les nebo Broumovsko. Lyžařské areály se vyskytují i v nižších polohách, např. Chotouň u Prahy.

3.2.3.2 Ubytovací služby

Ubytovací služby souvisí *„s pobytovou stránkou cestovního ruchu, umožňují přenocování nebo přechodné ubytování v cílovém místě. Jejich součástí jsou i služby doprovodné, a to např. podávání informací, úschovna zavazadel a cenností, buzení hostů.“* (Parmová, 2013, s. 141) Ubytovací zařízení, jak popisují Zelenka a Pásková (2012, s. 235), jsou součástí infrastruktury jádra cestovního ruchu - tzv. suprastruktury.

Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky 2015-2020 rozlišuje ubytovací zařízení podle těchto kategorií:

1. „hotel, kterým se rozumí ubytovací zařízení s nejméně 10 pokoji pro hosty, vybavené pro poskytování přechodného ubytování a služeb s tím spojených;
2. motel, kterým se rozumí ubytovací zařízení s nejméně 10 pokoji pro hosty, vybavené pro poskytování přechodného ubytování a služeb s tím spojených pro motoristy;
3. penzion, kterým se rozumí ubytovací zařízení s nejméně 5 pokoji pro hosty, s omezeným rozsahem společenských a doplňkových služeb, avšak s ubytovacími službami srovnatelnými s hotelem; pro účely klasifikace je penzion specifikován jako ubytovací zařízení s nejméně 5 a maximálně 20 pokoji pro hosty;
4. ostatní ubytovací zařízení, kterými jsou zejména ubytovny, koleje, svobodárny, internáty, kempy a skupiny chat nebo bungalovů, vybavené pro poskytování přechodného ubytování.“(www.hotelstars.cz/?do=methodology, cit. 20. 1. 2016)

Orieška (2010) tuto kategorizaci dále rozšiřuje, speciálně hotely podle modifikace např o. baby hotel, hotel garni, horský hotel, wellness hotel, apod.

Ubytovací zařízení se rozlišují podle kvality, tu vyjadřuje klasifikace, jež dělí daná ubytování do jednotlivých tříd. „* Tourist, ** Economy, *** Standard, **** First Class, ***** Luxury. Ubytovacím zařízením kategorie typu hotel garni, penzion, motel, hotel a dependance mohou být přiděleny maximálně čtyři hvězdičky.“ (www.hotelstars.cz/?do=methodology, cit. 20. 1. 2016)

3.2.4 Sezónnost CR

Podle Zelenky a Páskové (2012, s. 516) lze v cestovním ruchu pozorovat obdobné změny související s ročním obdobím. V cestovním ruchu je zjevná změna v typu turistické nabídky a poptávky v průběhu roku, složení návštěvníků, typu, aktivit apod. Doplňují, že sezóna se rozděluje podle ročního období na letní a zimní a podle návštěvnosti na hlavní, vedlejší a mezisezónu, přitom v hlavní sezóně je snaha destinace využít zvýšené poptávky, což se projeví ve zvýšení ceny

až o desítky procent. Existuje zde snaha stabilizovat sezónnost tedy snížit její projevy např. vytvářením mimo sezónních produktů a nalezením vhodného mixu segmentů návštěvníků. Oriška (2010, s. 11) doplňuje, že sezónnost není ovlivňována pouze ročním obdobím, ale i sociálním činitelem (prázdniny, tradice čerpání dovolené, svátky)

Zelenka a Pásková (2012, s. 297) uvádějí, že k určení míry sezónnosti se používá aplikovaný statistický model, tzv. kurtóza sezónnosti. Kurtóza znázorňuje koncentraci návštěvníků během roku, pokud se hodnota kurtózy blíží k nule, pak je návštěvnost rovnoměrně rozprostřená, jestliže hodnota $K = 3$, lze mluvit o normálním rozložení s hlavní sezónou.

3.2.4.1 Zimní rekreace a CR

Tento typ rekreace se pojí zejména s aktivitami, závislými na počasí, které je charakteristické pro zimu (teplota, sníh). Zimní sezóna představuje časový interval, ve kterém se tyto aktivity provozují, jeho délka závisí na fyzicko-geografických faktorech. Začátek i konec zimní sezóny je pohyblivý

Zimní sezóna podle Vystoupila et al. (2015, s. 48 - 49) je charakteristická zejména tím, že se pojí především se sportovními aktivitami (sjezdové lyžování, běžecké lyžování a bruslení), které jsou náročné na lokaci, a tedy například v České republice dochází k jejich koncentrovanosti. Střediska zimního lyžování jsou koncentrována na místa, která disponují příhodným terénem a příznivými fyzicko-geografickými podmínkami. Pro rozvoj takových středisek je zapotřebí infrastrukturní a technologické vybavení spojené s vysokou investiční náročností. Ski-areály jsou z pohledu orgánů pro ochranu životního prostředí chápány jako negativní environmentální vliv, z toho plyne jejich složitá pozice při vyjednávání s nimi.

Vystoupil et. al (2015, s. 48 - 49) kategorizuje zimní střediska na tři kategorie podle těchto hledisek: fyzicko-geografické podmínky, infrastruktura vybavení – délka a uspořádání sjezdových tratí a kvalita a kapacita přepravních zařízení. První kategorií jsou střediska lokálního významu. Sjezdová délka v těchto střediscích nepřekračuje 1000 metrů, hodinová přepravní kapacita nepřekračuje 1000 osob, neexistuje zde lanová dráha a celkově toto středisko slouží spíše pro rekreaci

místních obyvatel. Ve druhé kategorii sjezdová střediska regionálního významu disponují délkou sjezdovek v rozmezí mezi 1000 až 3999 metry, přepravní kapacita vleků a lanových drah činí 1000 až 3499 osob za hodinu. Regionální střediska díky zmíněné infrastruktuře patří mezi cíle návštěvníků z příslušného regionu popřípadě z příslušného kraje. Infrastruktura střediska národního významu pak tvoří sjezdovky s minimální celkovou délkou od 4000 metrů, přepravní kapacitou lanovek a vleků od 3500 osob za hodinu. Díky těmto parametrům se tato střediska třetí kategorie pak využívají na úrovni národní i mezinárodní (v menší míře).

Běžecské lyžování podle Vystoupila et al. (2015, s. 50 - 51) není tolik náročné jak na fyzicko-geografické vlivy ani na investiční činnost. Hlavní podmínka je souvislá dostatečně vysoká sněhová pokrývka. Rozvoj běžecského lyžování záleží jak na přírodním potenciálu území, tak na jeho skutečném využití (např. upravování běžecských tratí). Hodnocení o nejlepším využití potenciálu se měří podle propojenosti tras do jednotných systémů, nejlepšími takovými systémy v České republice pak jsou Jizerské hory, Krkonoše, Šumava a Českomoravská vrchovina.

4 Praktická část

Praktická část je rozdělena na případovou studii a autorovo přímé zkoumání problému.

V případové studii jsou rozebrány fyzicko-geografické aspekty jako geomorfologie, biota a klima, které jsou zahrnovány do potenciálu území Šumavy. Dále případová studie rozebírá téma Šumavy jako destinace, její infrastruktura a charakteristika jejích návštěvníků.

Následující oddíl obsahuje také vlastní zkoumání autora bakalářské práce, ve kterém analyzuje danou problematiku na základě informací a dat získaných ve vybraných destinacích.

4.1 Případová studie: charakteristika Šumavy

Šumava je region, jehož dominantou je krásná příroda. Toto pohoří rozkládající se na hranici tří států České republiky (Plzeňský a Jihočeský kraj), Německa (spolková země Bavorsko) a Rakouska disponuje hlubokými lesy, jezery ledovcového původu, a relativně zachovalou faunou i flórou. Cestovní ruch hraje v tomto regionu velmi důležitou roli, protože tvoří podstatnou část místní ekonomiky. Vzhledem ke svému jedinečnému charakteru a velikosti rozlohy se Šumava označuje jako samostatný turistický region.

4.1.1 Geomorfologie

Jak uvádí Národní park Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit 30. 1. 2016), toto pohoří je součástí Českého masivu a vzniklo v důsledku variských horotvorných procesů před 380 až 310 miliony let, kdy se srazila kontinentální deska Gondwana a Laurasie. Následně došlo k vyzdvižení okrajové části pomocí alpského vrásnění. Po miliony let byla Šumava tvarována erozí a klimatickými změnami až do dnešní podoby. Šumavu tvoří především horniny žula, rula a svor.

Podle serveru Šumavainfo (<http://www.sumavainfo.cz>, cit. 26. 1. 2016) v období pleistocénu, kdy na evropském kontinentu vrcholily glaciály a severní Evropu pokryl pevninský ledovec (ten se dotýkal severní hranice ČR), se na šumavském území rozkládaly horské ledovce. Po nich zůstalo 11 karů a z toho u osmi se zachovaly čelní morény. Pět těchto jezer se nachází na české

straně (Černé, Čertovo, Plešné, Prášílské a Pleso) a tři na bavorské (Roklanské a Velké a Malé Javorské).

Šumava je na střeoevropské poměry rozsáhlejší pohoří, jehož nejvyšší vrcholky dosahují přes 1400 metrů nad mořem, přesněji nejvyšší vrcholek se nachází na německé straně – Velký Javor (Großer Arber, 1456 m. n. m.), na české straně je nejvyšší horou Plechý (1378 m. n. m.).

4.1.2 Biota

Při charakterizování tak významné oblasti, nelze opomenout její nedílnou přírodní část, jež je sama o sobě velmi atraktivní pro cestovní ruch. Šumavu pokrývají hluboké převážně jehličnaté lesy, vyskytuje se zde vzácná flóra i fauna. Zdejší původní příroda byla v minulosti deformována lidskou činností, v přítomnosti však jsou snahy jí její původní ráz vrátit.

Lesy Šumavy podle Valtra (2008, s. 40 - 46) byly formovány již od dob ledových dlouhodobým vývojem a v poslední době i lidskou činností. Bylo zde vykáceno mnoho vzácných dřevin především buků, jedlí a klenů, které nahradily uměle vysazené smrkové porosty, jež se dříve na Šumavě vyskytovaly pouze v chladných oblastech od 1200 m. n. m. Lokalitám, které ovlivněny nebyly vůbec nebo jen málo, se dnes říká pralesy (např. Boubínský, Žofínský a Trojmezenský). Problematika četnosti smrkových porostů se podle Valtra (2008, s. 40 - 46) datuje už od druhé poloviny 19. století, důvodem pro jejich masovou výsadbu byla rentabilita využití pozemků – rychlý růst. V tom spočívá ekologický problém Šumavy, smrková monokultura je velmi nestabilní vůči napadení invazivním hmyzem (především kůrovcem), neodolná vůči klimatickým jevům apod. Navíc smrčiny nedokážou zadržet tolik vody při přívalových deštích jako přirozené lesy.

Na Šumavě se rozléhá mnoho bezlesých ploch, z kterých, jak uvádí NP Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit 30. 1. 2016), moc nezbylo díky extenzivnímu hospodářství. Tam, kde jsou zachovány relativně původní bezlesé louky, tam je také koncentrován výskyt většiny chráněných a ohrožených druhů zdejší květeny.

Rozlehlé lesy, relativně čisté a klidné prostředí dávají prostor pro výskyt původní ohrožené střeoevropské fauně. Z velkých predátorů, jak konstatuje NP

Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit. 30. 1. 2016), zde byli vyhubeni medvědi, vlci a rysí, ti byli však reintrodukováni zpět v 80. letech. Podobný příběh potkal zubry a losy, kteří jsou opět součástí zdejší zvěře. „*Charakteristické pro lesy vyšších poloh Šumavy je zejména zastoupení ptáků s tzv. boreomontánním rozšířením (tj. druhů žijících v severské tajze a středoevropských horách). Z nich jsou nejznámější např. lesní kuří - tetřev hlušec v horských lesích, tetřev na rašeliništích a otevřených mokřadech i celoplošně hojnější jeřábek lesní.*“ (<http://www.npsumava.cz>, cit. 30. 1. 2016)

4.1.3 Podnebí na Šumavě

Šumava, stejně jako celá Česká republika, se nachází na rozmezí mezi oceánským a kontinentálním klimatem. Celý rok se nad tímto územím mění charakter počasí v souvislosti s přechodem tlakových výší a tlakových níží. Díky Golfskému proudu zde převažuje západní proudění vzduchu, které přináší poměrně vydatné srážky.

Národní park Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit. 24. 1. 2016) zveřejňuje podrobnější informace o místním klimatu – teplota vzduchu, vlhkost, vítr, srážky a sníh.

Teplota v NP Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit. 24. 1. 2016) velmi záleží na nadmořské výšce. Roční průměrná teplota se v 750 m. n. m. pohybuje okolo 6,0 °C a v 1300 m. n. m. okolo 3,0 °C. Existují zde však výjimky, z důvodu inverzního počasí vykazují data z údolí Vltavy od Horní Vltavice až k Lipnu a enklávy v oblasti Plání (Jezerní slat', Horská Kvilda, slati jihozápadně od Modravy) v průměru od 2 až 4 °C nižší teplotu oproti průměru poloh ve stejné nadmořské výšce. Nejteplejším měsícem v roce je červenec, kdy teplotní maximum nastává ve 14 hodin a dosahuje až 32 °C. Minima nastávají v lednu a to především ve zmíněných inverzních polohách. Počet ledových dnů (maximální teplota vzduchu nepřesáhne 0 °C) se v 1200 m. n. m. pohybuje okolo 70 a v nadmořské výšce 700 metrů kolem 40 dnů. Počet mrazivých dnů během roku (tedy minimální teplota se v tomto dnu dostane nad 0 °C) bývá kolem 140 až 170, ale v nejvyšších polohách Šumavy pak 250 mrazivých dnů. Podle Národního parku Šumava (<http://www.npsumava.cz>,

cit. 24. 1. 2016), nejnižší teplota, která kdy v historii měření byla na Šumavě zaznamenána, klesla ve dne 30. 1. 1987 na hodnotu $-41,6^{\circ}\text{C}$.

Jak uvádí NP Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit. 24. 1. 2016), roční průměr vlhkosti vzduchu se pohybuje okolo 80 % (na severovýchodním okraji v nižších polohách je to méně). Křivka kolísání vlhkosti během roku nezaznamenává příliš vysoké kolísání, avšak přesto lze říct, že nejvyšší vlhkost bývá v prosinci a nejnižší od května do července. Mnohem více se však mění vlhkost v průběhu dne, kdy nejvyšší vlhkost nastává v druhé polovině noci a nejnižší odpoledne mezi 14. a 15. hodinou. Absolutní vlhkost (100 %) není na Šumavských horách nijak vzácná (mlhy a srážky), nejnižší vlhkost (10%) lze zaznamenat v inverzních podmínkách ve vyšších polohách.

Směr větru podle údajů NP Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit. 24. 1. 2016) svůj charakter mění jen zřídka. Takřka celoročně převládá západní až jihozápadní proudění, nejméně se lze pak setkat s prouděním východním a jihovýchodním. Jeho průměrná hodnota v údolích dosahuje 1 až 2m/s, nejvyšších polohách až třikrát více.

NP Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit. 24. 1. 2016) na svém území také měří srážky, které jsou díky západnímu proudění vzduchu, nejbohatší na návětrné straně Šumavy, tedy zejména v příhraniční oblasti a v národním parku Bayerischer Wald (1400 až 1600 mm za rok). Naopak srážkový stín se nachází na severovýchodě Šumavy (800 až 900 mm za rok). V nejvlhčích částech Šumavy jsou srážky relativně rovnoměrně rozprostřené po celý rok s maximem v letním období. Toto letní maximum se s ubývajícím nadmořskou výškou zvyrazňuje na úkor ostatních částí roku. V létě jsou pro toto území typické krátkodobé extrémní srážky bouřkového charakteru, díky nimž může na zem spadnout až 100 mm i více za den. Počet dnů se srážkami se pohybuje v rozmezí mezi 150 (suché období) až 180 dny. Z toho v nejvyšších oblastech 80 až 100 dní padá sníh, v nižších oblastech pak 50 dní ročně.

Největší sněhová pokrývka, jak popisuje NP Šumava (<http://www.npsumava.cz>, cit. 24. 1. 2016), se drží v oblasti hranic Čech s Bavorskem, zejména v oblasti mezi Debrníkem a Černou horou a mezi Třístoličnickem a Smrčinou. Nejnižší hodnoty opět vykazuje oblast severovýchodní.

V nižších polohách leží na zemi souvislá sněhová pokrývka 90 až 100 dní v roce a první sníh zde napadne koncem října a roztaje koncem dubna, přičemž pokrývka zde v průběhu zimy bývá přerušována. V nejvyšších polohách vydrží sněhová pokrývka dvojnásobně déle, poprvé zde nasněží již začátkem října a sníh vydrží až do poloviny května (na některých místech dokonce až do června). Výška sněhové pokrývky kulminuje v nížinách v únoru (max. 80 až 100 cm) a na horách v březnu (nejvyšší hodnota pokrývky může v závějích dosahovat 300 až dokonce 400 cm).

4.1.3.1 Změna klimatu na Šumavě

Pretel (2013, online) ve svém článku reaguje na klimatické změny, které jsou prokázány pro oblast České republiky. Tento trend se nevyhýbá ani zkoumané oblasti Šumava. V této charakteristice prokazuje Šumava trend zvýšení roční průměrné teploty v posledních dvou desetiletích o 0,8 °C. Došlo tak ke zvýšení počtu průměrných tropických dnů v roce a snížení průměrného počtu dnů mrazivých i ledových.

Vysoká proměnlivost dle Pretela (2013, online) se objevuje při zkoumání změn průměrných srážkových úhrnů, neboť například v roce 2002 byl zaznamenán velmi vysoký úhrn srážek (855 mm), hned v následujícím roce zase velmi nízký úhrn (505 mm). I přesto lze podle autora sledovat mírně vzestupný trend průměrných ročních srážkových úhrnů v posledních desetiletích (o méně než 2%). Dodává, že výrazný klimatický trend lze doložit pomocí ukazatele denní proměnlivosti úhrnů, neboť ta dokládá zvyšování v teplé a snižování ve studené polovině roku. Tento trend je zaviněn zvýšením počtu přívalových dešťů, po nichž může nastat bezsrážkové období. Existuje zde i trend snižování úhrnů především v jarním nebo zimním období.

Pretel (2013, online) na základě dat regionálního modelu ALADIN-CLIMATE predikuje zvýšení průměrné roční teploty v krátkodobém výhledu (do roku 2039) o 1,1°C a ve střednědobém (2040 – 2069) o 2,2°C. Očekává i zvýšení průměrného ročního srážkového úhrnu o 4% (v krátkodobém výhledu) a ve střednědobém výhledu o 2%. U srážek je nutné doplnit, že se bude prohlubovat propast mezi létem a zimou. V zimě v horských oblastech lze očekávat ve střednědobém výhledu

pokles srážek až o 20%. Nakonec tento autor zdůrazňuje, že ve střednědobém výhledu se musí počítat s vyšší hodnotou globálního záření, což bude mít za následek snížení vlhkosti a následně i hrozbou sucha na území ČR.

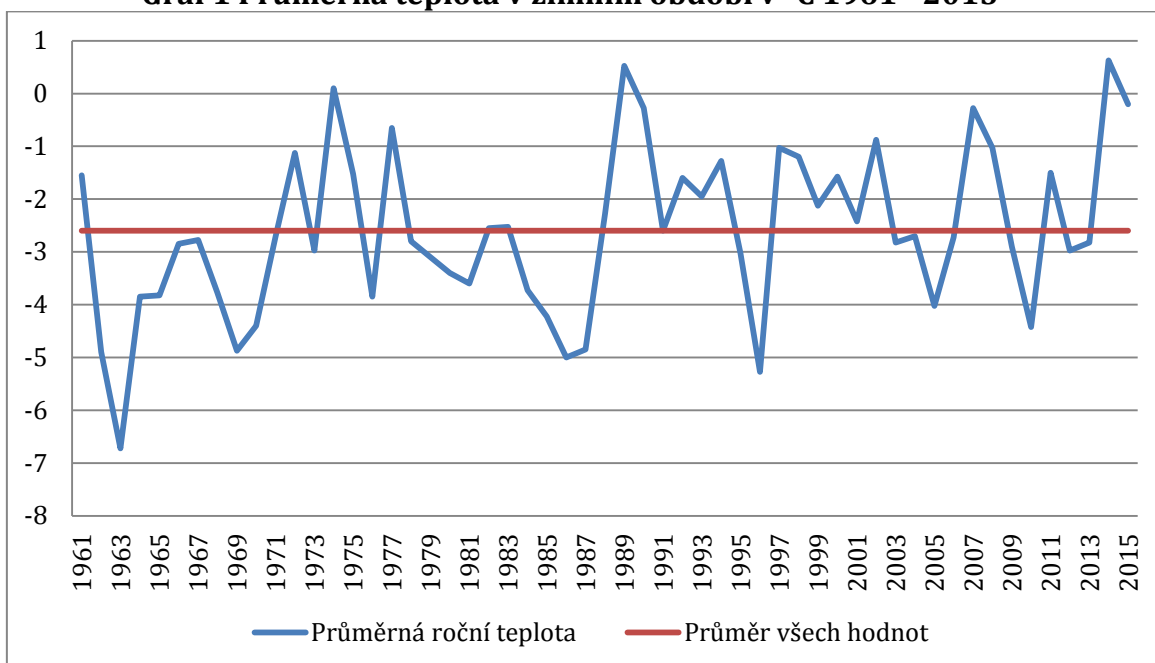
Tabulka 1 Vývoj teplotních a srážkových průměrů ČR

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	rok
teplota	1961–1990	-2,7	-1,1	2,4	7,0	11,9	15,0	16,5	16,0	12,6	8,0	2,9	-0,7	7,3
	1991–2010	-1,7	-0,5	3,0	8,2	13,2	16,3	18,2	17,7	12,8	7,9	3,2	-1,1	8,1
	změna mezi obdobími (°C)	1,1	0,7	0,5	1,2	1,4	1,3	1,6	1,7	0,3	0,0	0,2	-0,3	0,8
srážky	1961–1990	41	37	39	46	73	83	78	78	52	42	49	46	665
	1991–2010	42	38	51	40	69	81	93	80	59	45	50	48	696
	změna mezi obdobími (%)	+3	+2	+31	-13	-6	-3	+19	+2	+14	+9	+3	+4	+5

(Zdroj: převzato z: <http://casopis.vesmir.cz/clanek/zmeny-klimatu-v-cesku> , cit. 29. 2. 2016)

K potvrzení teorie postupného oteplování na Šumavě slouží data, která shromažďuje meteorologická stanice Churáňov. V grafu č. 1 jsou znázorněny průměrné teploty zimních měsíců od roku 1961 do 2015. Graf udává míru odchylek, přičemž byla vypočítána průměrná hodnota ze všech hodnot (znázorněná červenou přímkou). V grafu si lze všimnout nejvyšší průměrné teploty, která byla zaznamenána v zimním období 2013/2014. Dále byla srovnána data za posledních deset a dvacet let s daty dřívějšími, díky čemuž bylo zjištěno, že hodnota průměrných zimních teplot na Šumavě se od roku 1995 do současnosti zvýšila přibližně o 0,6°C a od roku 2005 až o 0,7°C.

Graf 1 Průměrná teplota v zimním období v °C 1961 - 2015

(Zdroj: Převezato a upraveno podle: <http://www.infodatasys.cz/sumava/klima-aktualne.htm>, cit. 29. 2. 2015)

4.1.4 Šumava jako destinace

„Lze konstatovat, že v celém období sledování vývoje cestovního ruchu hraje Šumava velmi významnou roli a náleží k trvale a intenzivně navštěvovaným destinacím“ (Perlín a Bičík, 2010, s. 72)

Již v historii patřila Šumava mezi přední české turistické oblasti, toto potvrzují ve svém sborníku Perlín a Bičík (2010, s. 65 - 66). Šumava podle rajonizace z roku 1985 byla zařazena mezi turistické oblasti první kategorie, tedy mezi oblasti s nejkvalitnějšími přírodními předpoklady v národním i mezinárodním měřítku. Avšak cestovní ruch nebyl v této souvislosti nijak omezován až na fakt, že přes Šumavu se táhlo nepřístupné hraniční pásmo mezi západním a východním politickým blokem. V té době zde byla preferována celoroční územně vázaná rekreace, zejména hromadná rekreace (podniková rekreace a rekreace odborová). Doplňkové kapacity zaujímaly objekty druhého bydlení (chaty a chalupy). V podobném duchu (omezení individuální rekreace) byla stavěna také zdejší

infrastruktura, byla plánována výstavba středisek – např. Železná Ruda, Kvilda, Zadov a Kašperské Hory.

Perlín s Bičíkem (2010, s. 66) hodnotí porevoluční devadesátá léta jako klíčový mezník v rozvoji šumavského turismu. Příliv návštěvníků je spjat zejména se zpřístupněním přírodně neposkrvněné a přitom komunikacemi vybavené zakázané zóny. Zpočátku se zde provozovala pěší turistika a v druhé polovině 90. let pak cykloturistika.

Perlín s Bičíkem (2010, s. 27) dále konstatují, že na Území NP a CHKO Šumava jsou aktivity CR prováděny po celý rok, přičemž hlavní sezóna je letní s vrcholem o velkých školních prázdninách a druhý vrchol je v zimě, avšak jeho velikost závisí na stavu sněhové pokrývky. Pícek et. al (2007, s. 14) potvrzuje tento sezónní vývoj návštěvnosti a vysvětluje, že pro narovnání kurtózy v mimosezóně zde chybí infrastruktura služeb „pro špatné počasí“ nebo tzv. měkké aktivity (nabídka programů, mimosezónní marketingová podpora).

Aktivity se podle autorů Perlína a Bičíka (2010, s. 72 - 73) dělí podle zimní a letní sezóny. Letní sezónu popisují tedy jako hlavní, pro niž je charakteristické, že po celém parku je rozptýleno po turistických stezkách mnoho pěších turistů a cykloturistů, na horní Vltavě se do jisté míry vyskytují vodáci. Koncentrují se většinou u jednotlivých atraktivit nebo u parkovišť. Auta totiž vedou v tabulce dopravy do destinace, ubytování se realizuje buď využitím ubytovacích zařízení (hotely, penziony) nebo v chatových a stanových táborech. Většinu účastníků CR v letním období však podle autorů tvoří jednodenní návštěvníci, představují rozmanitou skupinu věkově, zájmově i vzděláním. V zimním období je podle Perlína a Bičíka (2010, s. 73) účastníků CR o něco méně. Běžkaři jsou v této době rozptýleni po celém území pohoří podle úpravy běžeckých tras, sjezdoví lyžaři jsou vysoce koncentrováni do středisek (Železná Ruda, Churáňov, apod.).

Pícek et. al. (2007, s. 17) tyto zásadní aktivity rozšiřuje ještě o další, především o hipoturistiku, agroturistiku v podhůří a kongresovou turistiku v hotelových komplexech. Nelze opomenout ani cestovní ruch zaměřený na kulturně-historické atraktivity a rozvoj lázeňství v regionu.

4.1.4.1 Infrastruktura CR na Šumavě

Celková infrastruktura cestovního ruchu odráží zejména volnočasové aktivity spojené s charakterem destinace a jejího vývoje. Jde o ubytovací zařízení, služby spojené s cykloturistikou, pěší turistikou, zimními aktivitami, atd. Na Šumavě se také nalézají několik informačních center.

4.1.4.1.1 Ubytovací služby

Picek et. al (2007, s. 14 - 15) se věnuje ubytovacím službám v regionu, poznamenává, že zde na poměry České republiky existuje vysoká koncentrace ubytovacích služeb všeho druhu – penziony, hotely, kempy, apartmány, apod. Vývoj počtu hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie je znázorněn v tabulce č. 3. Většina z nich vznikla již po sametové revoluci v důsledku privatizace rekreačních zařízení a chat do vlastnictví cestovních agentur. Tento kvantitativní vývoj však opomíjel kvalitativní požadavky. Důraz na kvalitu se zvyšuje v době po vstupu ČR do EU.

Kvalitativní výhodu podle Picka et. al. (2007, s. 14 - 15) mají ta zařízení, jež svojí konstrukcí zohledňují šumavské tradice a současně poskytují klientům vysoký standard služeb. Kolektiv těchto autorů doplňuje, že ke kvalitě motivují i některá zařízení s vysokým standardem.

Pro zvýšení kvality mimo jiné ubytovacích služeb v tomto regionu slouží například značka „ŠUMAVA originální produkt®“. Podle serveru Regionální-značky.cz (<http://www.regionalni-znacky.cz>, cit. 2. 2. 2016) má tato značka, fungující od roku 2006 v rámci projektu Natura 2000 z financí Evropské komise, za cíl podpořit místní poskytovatele služeb cestovního ruchu, kteří jsou šetrní k přírodě a disponují dostatečnou kvalitou nabídky.

Pro posouzení ekonomické přínosnosti ubytovacích zařízení pro region, slouží podle Picka et al. (2007, s. 14 - 15) využití jejich kapacit (počty ubyt. zařízení jsou znázorněny v tabulce č. 2 a kapacity zařízení v tabulce č. 3). Obsazenost závisí především na lokalizaci místa (příslušné atraktivita lokality), vybavenost zařízení a celkové úrovni zařízení. Tito autoři upřesňují, že v centrální a západní části regionu disponují ubytovací zařízení v průměru 50% zatížeností, zatímco na jihu 25%.

Tabulka 2 Počet hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie ubytovacího zařízení v turistickém regionu Šumava (dle členění CzechTourism 2010)

Rok	hotely *****	hotely ****	hotely ***	hotely **	hotely *	hotely garni
2012	-	10	72	17	13	3
2013	-	10	70	14	13	3
2014	-	11	66	13	13	3
Rok	penziony	kempy	chatové osady	turistické ubytovny	ostatní jinde neuvedená	Ubyt. Zařízení celkem
2012	301	44	20	46	154	680
2013	292	43	20	42	154	661
2014	274	45	19	39	133	616

(Zdroj: Upraveno výběrem podle: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr, cit. 3. 2. 2016)

Tabulka 3 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v turistickém regionu Šumava (dle členění CzechTourism 2010)

Rok	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany
2012	680	9 779	28 826	6 003
2013	661	9 419	27 809	6 159
2014	616	9 001	26 797	6 184

(Zdroj: Upraveno výběrem podle: https://www.czso.cz/csu/czso/cru_cr, cit. 3. 2. 2016)

4.1.4.1.2 Zimní sportoviště

Šumava vytváří vhodné podmínky pro provozování nejrůznějších zimních sportů od běžeckého a sjezdového lyžování, snowboarding, bruslení po snowkiting nebo sáňkování.

Ideální podmínky zde podle Picka et al. (2007, s. 17 - 18) panují právě pro běžecké lyžování, neboť se tu nachází značná část území s nadmořskou výškou nad 1000 m. n. m. a pravidelně se rozbíjí přes 500 km tratí. Navíc jsou jednotlivá střediska cestovního ruchu těmito trasami propojená, tím Šumava nabízí ucelený systém tratí. Podle serveru bílá stopa.cz (<http://bilastopa.cz>, cit. 2. 2. 2016) zde existuje hlavní trasa, tzv. „Šumavská magistrála“, se 140 upravovanými kilometry vedoucími od Železné Rudy až k rakouským hranicím,

odkud se lze napojit na rakouské tratě v okolí Schonebenu a Hochfichtu. Bílá stopa je také projekt, který monitoruje, propaguje a udržuje běžecké tratě a poskytuje aktuální mapy upravených běžeckých tras pomocí GPS v rolbách.

Velké oblíbenosti se na Šumavě dostává sjezdovému lyžování a snowboardingu. Nejvíce středisek se řadí mezi střediska lokálního a regionálního významu. Podle Picka et al. (2007, s. 18) potřeba konkurenceschopnosti motivuje provozovatele středisek stále modernizovat nabízené služby a tím zvyšovat jejich kvalitu, která by měla dosahovat evropského standardu. Toto rozšiřování středisek naráží na tvrdý odpor ze strany ochrany přírody. *„I přesto, že Šumava nemá takový potenciál jako jiná evropská (resp. tedy alpská) zimní centra, má svou klientelu, která se na Šumavu vrací právě kvůli možnosti sjezdového lyžování „rodinného“ typu. Velmi spokojeno je s nabízenými službami pro lyžaře více než 70 % návštěvníků.“* (Picek et al., 2007, s. 18) Přehled lyžařských areálů v turistickém regionu Šumava, seřazených sestupně podle délky sjezdových tratí je k dispozici v tabulce č. 4.

Tabulka 4 Seznam lyžařských areálů v turistickém regionu Šumava

Název střediska	Stát	Délka sjezdovek v km	Počet vleků/lanovek	Přepravní kapacita (os./h)
Hochficht	A	20	8	12960
Arber	D	10	6	6900
Železná Ruda – Špičák	CZ	8,4	4	7550
Ski areál Lipno	CZ	8,3	7	11600
Geisskopf	D	8	6	6400
Hohenbogen	D	6	2	2300
Ochsendorf	D	6	2	2900
Eck – Riedelstein	D	5	1	1600
Sternstein	A	5	2	2900
Ski areál Zadov – Churáňov	CZ	4,5	3	4500
Mitterfirmiansreut (Mitterdorf)	D	4	5	8000
Železná ruda – Pancíř	CZ	2,4	2	660
Kašperské Hory	CZ	1,85	3	2120
Kubova Huť	CZ	1,8	2	1000
Železná Ruda – Nad Nádražím	CZ	1,6	4	2100
Železná Ruda – Belveder	CZ	1,5	4	2750
Hartmanice	CZ	1,2	1	-
České Žleby	CZ	1	1	-
Horní Vltavice – Nad Kovárnou	CZ	0,7	3	1600
Nové Hutě	CZ	0,6	1	1400
Kvilda	CZ	0,6	2	-

(Zdroj: upraveno výběrem podle: <http://snow.cz/lyzovani>, cit. 4. 2. 2016)

4.1.4.1.3 Pěší turistika

Problematice pěší turistiky se věnuje projekt Strategie trvale udržitelného turismu pro území Národního parku Šumava (2011, s. 15 - 16). Pohyb návštěvníků je v NPŠ usměrňován návštěvním řádem NPŠ a zákonem o ochraně přírody. Tyto normy poskytují návštěvníkům poměrně vysokou volnost pohybu, ta je ovšem

v 1. zóně NPŠ omezena pouze na vyznačené turistické stezky. V celém NP a CHKO pak k orientaci v terénu slouží turistické vyznačené trasy (TZT), ty jsou kompromisem mezi potřebou člověka objevovat celé chráněné území a ochranou jeho přírody. TZT jsou vyznačeny a udržovány Klubem českých turistů. Mezi služby nabízené účastníkům CR patří projekt „Průvodci Šumavou“. Toto sdružení, fungující od roku 2009, zajišťuje proškolené místní průvodce s odborným výkladem o vztazích místní krajiny.

Podle správy NP a CHKO Šumavy (2011, s. 15 - 16) zde byly vytvořeny naučné stezky za účelem poznávání zejména kulturních a přírodních atraktivit, např. Naučná stezka Chalupská slat', Naučná stezka Jezerní slat', Naučná stezka Karla Klostermanna, Naučná stezka Povydrří, Naučná stezka Schwarzenberský plavební kanál a další.

4.1.4.1.4 Cykloturistika

Celá šumavská oblast disponuje vysokým potenciálem pro cykloturistiku jak pro náročné sportovce tak rodiny s dětmi.

Legislativně, jak konstatuje správa NP a CHKO Šumava (2011, s. 16), je pohyb cyklistů omezen pouze na jízdu po silnicích a na síť Národním parkem Šumava vyznačených cyklotras. Jejich značení má na starost Klub českých turistů, usiluje se zde o snahu vytvořit páteřní cyklotrasu, která by vedla od severozápadu k jihozápadu pohoří. Pícek et al. (2007, s. 16) dodává, že cyklotrasy jsou postupně doplňovány o doplňkovou infrastrukturu informačních tabulí a odpočívadel.

4.1.4.1.5 Ostatní infrastruktura

V rámci infrastruktury je třeba zmínit i další služby, které doplňují hlavní atraktivitu, a zvyšují potenciál destinace. Ostatní doplňkové služby mohou sloužit k vyplnění časových mezer návštěvníků při trávení volného času v destinaci zejména při špatném počasí a mohou vést ke zmírnění ztráty poskytovatelů služeb v destinaci.

Vysoký nárůst takové infrastruktury podle Pícka et al. (2007, s. 16 - 17) začal v 90. letech se stavbou bazénů, koupališť, tenisových kurtů, sportovních hal,

tělocvičen, hřišť, fitness center, bowlingových drah, apod. Tento trend s počátkem nového milénia skončil a počet podobných služeb je nyní nedostatečný.

Zajímavou alternativu představují environmentální střediska. Tato vzdělávací střediska podle NP a CHKO Šumava (2011, s. 21) nabízí řadu interaktivních výukových programů uzpůsobených všem věkovým kategoriím, tyto programy zahrnují i venkovní programy a terénní exkurze. NP Šumava (2011, s. 22) vybudoval pozorovací místa pro sledování divoké zvěře. Pozorovatelný umožňují návštěvníkům sledovat volně se pohybující divokou zvěř (jeleny, srnce, ...). Nacházejí se např. ve Velkém Boru, Nové Peci a v Srní. Pozorovací zařízení v Srní bylo otevřeno v roce 2015, zde je z lávky možné pozorovat výběh s vlčí rodinou. Mnoho let již existuje zvířecí park v Lohbergu na bavorské straně, kde kromě vlků čekají na návštěvníky i rysi, vydry a další šumavská zvířena. Zejména v podhůří dle Picka et al. (2007, s. 16 - 17) se rozvíjí infrastruktura spojená s hipoturistikou. Byly vybudovány uvaziště, koňské výběhy, koňské stanice, kde je možné si koně vypůjčit. První hipostezka vede od roku 2006 z Vyššího Brodu do Nové Pece. Hipoturistika a její zázemí se nachází především v těchto oblastech: Volarsko, Vyšebrodsko, Zátoň, Stašsko, Kašperské Hory, Sušicko, Hartmanicko, Prášily, Kochánovské pláně, Běšinsko, Bohumilice, Husinec a Netolicko.

4.1.4.2 Charakteristika návštěvníků

Profil návštěvníků Šumavy analyzuje Picek et al. (2007, s. 20). Podle těchto autorů je 80% návštěvníků vzdělaných (nejméně středoškolské vzdělání), přičemž 90% tvoří Češi – zejména z Českobudějovicka, Plzeňska a z Prahy (z cizinců pak Němci, Nizozemci a Rakušané). Tito návštěvníci se na Šumavu vrací i pravidelně. Tři čtvrtiny návštěvníků se řadí do věkové skupiny od 26 až 49 let, na hory nepřijíždějí sami, ale nejčastěji s partnerem, přáteli a s dětmi.

„Nejčastěji zde tráví v letním období 3-7 nocí (65%), 17% jsou jednodenní návštěvy a 10% zůstává na více než 7 dní. V zimním období jsou také nejoblíbenější pobyty na 3-7 nocí (56%), 25% přijíždí pouze na 1den, delší pobyty než 7 dní bývají výjimečné.“(NP a CHKO Šumava, 2011, s. 28)

Podle charakteristiky NP a CHKO Šumava (2011, s. 28) naprostá většina účastníků CR (90%) organizuje pobyt sama bez využití CK nebo CA a 88% návštěvníků cestuje do destinace osobním autem.

NP a CHKO Šumava (2011, s. 29 - 30) ve své publikaci o strategii trvale udržitelného turismu uvádí hlavní důvody návštěvníků k výběru této destinace a jejich aktivity:

- turistika, možnosti aktivního sportovního vyžití
- poznání a krásy přírody a krajiny
- relaxace
- zdravé prostředí, klid a ticho

Od této motivace lze odvodit také aktivity, které návštěvníci provozují. Ty jsou nastíněny v následujících bodech:

V létě:

- Pěší turistika
- Cykloturistika
- Poznávací turistika
- Koupání, vodní sporty

V zimě:

- Lyžování, zimní sporty
- Pěší turistika
- Poznávací turistika
- Wellness

4.1.4.3 Management CR na Šumavě

Česká strana Šumavy spadá pod správu kraje Plzeňského a Jihočeského. Kraje podle NP Šumava a CHKO Šumava (2011, s. 31) mají odpovědnost za rozvoj místního cestovního ruchu. Tento rozvoj však musí být v souladu s ochranou přírody dle zájmů správy NP a CHKO.

Dle správy NP a CHKO Šumava (2011, s. 31 - 33) vykonává roli destinačního managementu na poli celého turistického regionu Regionální rozvojová agentura Šumava, o.p.s., založená v roce 2004. Ta spolupracuje s jednotlivými kraji, se správou NP a CHKO Šumava, s jednotlivými obcemi, s jednotlivými informačními centry (IC) a s agenturou CzechTourism. RRAŠ respektuje regionální požadavky na koordinovaný přístup k rozvoji CR. Také např. koordinuje práci šumavských subjektů na veletrzích CR, činí se na poli marketingu destinace (propagace, jednotný vzhled materiálů, atd.), organizuje fóra pro poskytovatele služeb CR v destinaci, vydává noviny (tzv. „Šumavský výletník“), provozuje šumavský web CR (www.isumava.cz), a je ve styku s odbory cestovního ruchu. RRAŠ podporuje i mezinárodní spolupráci s německou a rakouskou územní správou.

4.1.5 Shrnutí případové studie

Z kapitoly o geomorfologii vyplynulo, že šumavské pohoří je jednou z nejstarších evropských horských soustav. Kapitola o biotě popisuje, že zdejší podmínky jsou příhodné pro výskyt vzácné fauny i flóry, která je chráněna. Studie pojednávala o negativním zásahu člověka vysazením monokulturních smrčín do zdejší přírody a o problémech, které tento zásah způsobil, jako například kalamita kůrovce.

Především se studie věnovala šumavskému klimatu (viz 4.1.3 Podnebí na Šumavě) a jeho variabilitě. Šumava se nachází na přechodné hranici mezi kontinentálním a oceánským podnebím. Díky podnebí se na Šumavě vyskytují extrémní teploty (např. okolo -40) a také je to místo s poměrně velkým odrazem srážek (až 1600 mm). V případové studii byla popsána klimatická heterogenost zkoumaného území. Ta je dána nadmořskou výškou a geografickou polohou, která rozděluje pohoří na stranu návětrnou a závětrnou. Oba faktory pak mají přímý vliv na teplotní (čím výše, tím zpravidla nižší teplota s výjimkou např. slatí) a srážkové rozdíly. Prokázáno bylo, že návětrná část pohoří (pohraniční část Šumavy) disponuje vyššími srážkovými úhrny, než je tomu v závětrné severozápadní části. Případová studie uvedla výsledky studie klimatických změn v ČR, které se přímo týkají klimatu šumavského. Byl dokázán vzestup průměrných ročních teplot z minulých dvou desetiletí o 0,7°C oproti dřívějším měřením.

Predikce dalšího vývoje vykazuje pokračování tohoto trendu. Studie varuje před trendem srážkových výkyvů, které naznačují možný nedostatek srážek v zimním období.

Případová studie odkazuje na vývoj Šumavy jako destinace (viz 4.1.4 Šumava jako destinace), jejíž boom nastal po sametové revoluci. Studie poukazuje na vývoj infrastruktury v oblasti a její nynější podobu. Především se práce zaměřuje na zhodnocení ubytovacích zařízení a lyžařských středisek. Kvalita obou typů služeb roste, avšak nedosahuje prestižních evropských rozměrů. Počet a kapacita ubytovacích zařízení byly znázorněny v tabulkách č. 2 a č. 3. Seznam ski – areálů podle jejich velikosti je k dispozici v tabulce č. 4. Šumava disponuje rozsáhlou sítí stezek pro účely pěší turistiky a cykloturistiky, infrastruktura těchto stezek se rozšiřuje v souladu s udržitelnými koncepty. Z případové studie vyplynulo, že na Šumavě chybí dostatečná infrastruktura doplňkových služeb za špatného počasí. Současným trendem je však otevírání vzdělávacích středisek, zvířecích parků a stezek korunami stromů. Typický návštěvník je minimálně středoškolsky vzdělaný Čech z Prahy, Plzeňského nebo Jihočeského kraje, využívá neorganizovaného CR a stráví zde 3 až 7 dní. Regionální rozvojová agentura Šumava zaujímá pozici destinačního managementu, především spolupracuje se správními subjekty a má na starosti marketing destinace.

4.2 Vlastní šetření

Tato práce analyzuje vliv fyzicko-geografických faktorů na vybrané služby cestovního ruchu v turistické oblasti Šumava. Pro výzkum byly vybrány tři destinace, ve kterých jsou vybudována lyžařská střediska splňující kritéria pro zařazení do kategorie středisek nadregionálního významu (Železná Ruda - Špičák, Zadov a Großer Arber), a jedno středisko regionálního významu (Kašperské Hory).

Pro získání aktuálního a hloubkového pochopení situace v daném území byla zvolena kvalitativní metoda strukturovaných řízených rozhovorů. Respondenty se stali provozovatelé služeb v daných územích a zaměstnanci informačních center. Pro interní charakter některých poskytnutých údajů zůstávají tito respondenti v anonymitě.

Respondenti byli tázáni na vybraná témata, která zahrnovala charakteristiku jejich zařízení a dané oblasti. Dále popisovali, podle čeho se odvíjí návštěvnost jimi nabízených služeb se zaměřením na téma meteorologických a klimatologických vlivů. Respondenti byli tázáni, zda využívají nástroje ke zmírnění dopadu hrozeb souvisejících s těmito vlivy nebo zda jsou takové nástroje aplikovány v dané oblasti. Úplná struktura rozhovorů je k dispozici v příloze.

Výpovědi respondentů se lišily hloubkou odpovědí i počtem poskytnutých materiálů.

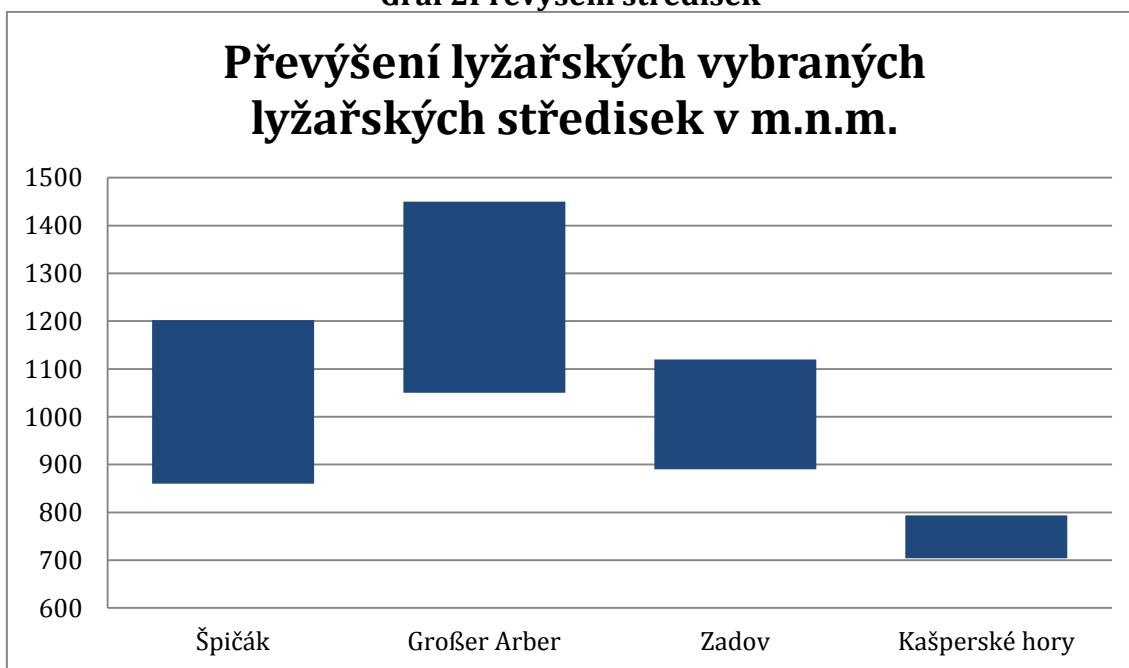
4.2.1 Základní charakteristika vybraných lokalit

Jak již bylo zmíněno, podle uvedené klasifikace, lze vybraná území zařadit do lokalit zahrnujících lyžařská střediska národního a regionálního významu. Při výběru byly záměrně zvoleny destinace, které staví svoji ekonomiku především na cestovním ruchu a jsou z hlediska návštěvnosti zařízení přibližně na stejné úrovni. Ubytovací zařízení ve vybraných destinacích podle Picka et. al. (2007, s. 14) vykazují oproti jižní části Šumavy (25%) celoroční vytíženost alespoň 50%. Tato teze byla rovněž respondenty potvrzena. Celoroční vytíženost kapacity ve zkoumaných ubytovacích zařízeních dle provozovatelů se pohybovala v rozmezí 50% až 60%.

Oblasti byly vybrány rovněž pro porovnání rozdílných fyzicko-geografických faktorů na produkt turismu. Zatímco lokality Železná Ruda a Bayerisch Eisenstein

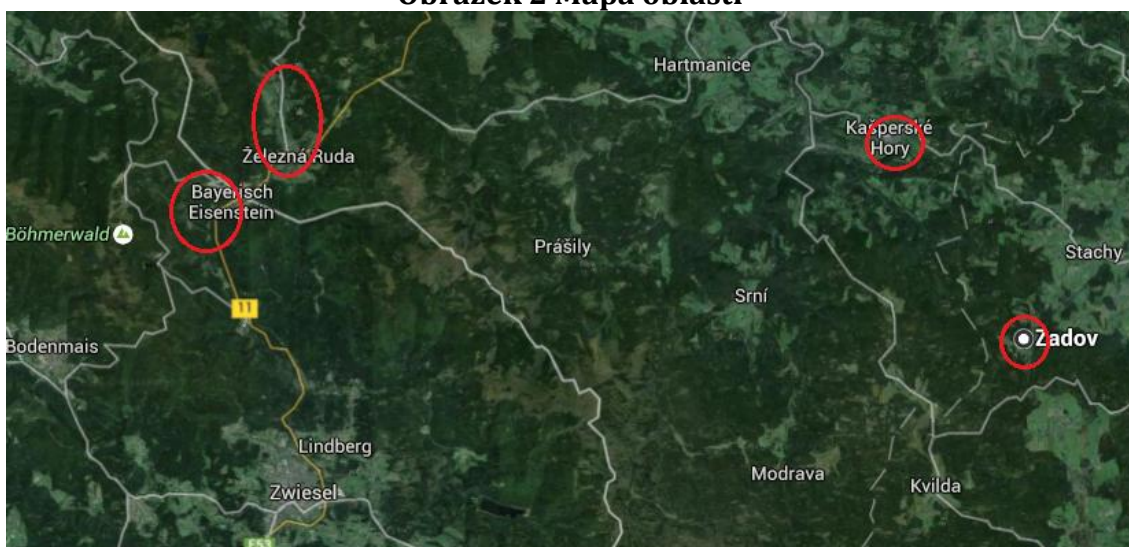
leží v návětrné straně pohoří a disponují také vyšší nadmořskou výškou, Zadov-Churáňov a Kašperské Hory leží ve střední až závětrné straně. Dále je pak nutné zmínit faktor nadmořské výšky. Z tohoto pohledu tudíž panují nejlepší podmínky na německém Großer Arber a naopak nejméně příznivé pro udržení sněhové pokrývky jsou v Kašperských Horách, viz graf.

Graf 2 Převýšení středisek

(Zdroj: Vlastní zpracování podle: <http://snow.cz/lyzovani>, <http://www.arber.de/cz/lyzarsky-areal/lanovky.html>, cit. 23. 3. 2016)

Obrázek 2 Mapa oblasti

(Zdroj: Upraveno podle: <https://www.google.cz/maps>, cit. 2. 4. 2016)

4.2.1.1 Železnorudsko

Tato destinace je obecně v Čechách velmi známá, nachází se zde velké množství služeb cestovního ruchu. Vzhledem k důležitosti destinace, bylo vybráno šest respondentů.

Tabulka 5 Respondenti Železdorudsko

Respondent	Oblast	Charakteristika respondenta
1.	Železná Ruda - Špičák	Provozovatel hotelu Engadin**
2.	Železná Ruda - Špičák	Provozovatel hotelu Belveder**
3.	Železná Ruda - Špičák	Provozovatel penzionu Diana
4.	Železná Ruda - Špičák	Provozovatel penzionu Havelka
5.	Železná Ruda - Špičák	Provozovatel Ski-areálu Špičák
6.	Železná Ruda - Špičák	Informační centrum

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Podle pracovníka informačního centra v Železné Rudě tedy respondenta č. 6, je tato lokalita místem se silnou koncentrací účastníků cestovního ruchu. Hlavní atraktivitou je krásná šumavská příroda s dominantou Čertovo a Černého jezera. Hlavní motivací aktivního cestovního ruchu v zimním období je lyžování a to především sjezdové. Nejvíce návštěvníky láká Ski-areál Špičák nebo Großer Arber na německé straně. Respondent č. 1 se k tématu Železnorudsko jako destinace staví negativně. V podstatě definuje Železnou Rudu jako destinaci masového turismu, jehož ekonomika stojí pouze na provozu turistických služeb, respektive trhů se zbožím určeným pro německé zákazníky. Respondent dále charakterizuje tyto trhy, provozované převážně vietnamskými obchodníky jako nevhodné a odpuzující v rámci cílené destinační politiky. Ta by se podle něj měla vyznačovat kvalitními produkty v souladu s šumavskou jedinečností.

4.2.1.2 Bayerisch Eisenstein

Tato německá destinace byla vybrána z důvodu mezinárodního porovnání managementu turismu.

Tabulka 6 Respondenti Bayerisch Eisenstein

Respondent	Oblast	Charakteristika respondenta
7.	Bayerisch Eisenstein	Provozovatel hotelu Eisensteiner Hof***
8.	Bayerisch Eisenstein	Informační centrum
9.	Großer Arber	Provozovatel penzionu Arberwald
10.	Großer Arber	Tierpark Lohberg

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Großer Arber je nejvyšší hora na celé Šumavě nacházející se v Německu jen několik kilometrů od hranice. Na jejím severním svahu se rozkládá stejnojmenný lyžařský areál, který podle respondenta č. 9 disponuje nejlepšími lyžařskými podmínkami. Ideální podmínky v areálu respondent vyzdvihuje právě díky nadmořské výšce až 1456 m. n. m. a vzhledem k severní orientaci svahu, na který nedopadají sluneční paprsky v takové míře jako například na svahy konkurenčního Špičáku se sjezdovkami orientovanými na východ. Podle informačního centra (respondent č. 8) v údolí situovaného města Bayerisch Eisenstein tato destinace nabízí všestranné spektrum turistických aktivit, na nichž město staví i svou ekonomiku. V zimním období zde převažují návštěvníci lyžaři - z 80% sjezdoví lyžaři a z 20% běžkaři. Biatlon má zde výjimečné postavení díky stadionu Hohenzollern, dějišti světového biatlonového poháru. Dodává, že zde v posledních letech výrazně stoupá obliba také alternativních zimních sportů např. skialpinismu, v něm se zde i organizují závody o zlezení nejvyšší šumavské hory. Zvláštní, avšak silnou skupinu návštěvníků tvoří kromě rodin i senioři, kteří rádi provozují tzv. nordic walking (procházky s holemi).

4.2.1.3 Kašperské Hory

Tabulka 7 Respondenti Kašperské Hory

Respondent	Oblast	Charakteristika respondenta
11.	Kašperské Hory	Provozovatel penzionu Na Habeši
12.	Kašperské Hory	Provozovatel hotelu Kašperk****
13.	Kašperské Hory	Provozovatel Ski-areálu Kašperky
14.	Kašperské Hory	Informační centrum

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Kašperské Hory leží v severozápadní části Šumavy. Podle informačního centra (respondent č. 14) je tato lokalita závislá na příjmu z cestovního ruchu. Pro tuto destinaci není až tolik důležitý turismus spojený se sportem jako největší místní atraktivita, hrad Kašperk. Dodává, že sportovní turistika je zde nejdůležitější v zimním období díky Ski-areálu Kašperky a běžeckým tratím. V destinaci se nachází zimní středisko regionálního významu, jehož provozovatel (respondent č. 13) uvedl, že podmínky pro lyžování zde nejsou natolik ideální jako například na Špičáku nebo na Javoru (Großer Arber). Vzhledem k velikosti areálu a sklonu zdejšího svahu jsou klienty zejména rodiny s dětmi, kterým tyto podmínky vyhovují.

4.2.1.4 Zadov-Churáňov

Tabulka 8 Respondenti Zadov - Churáňov

Respondent	Oblast	Charakteristika respondenta
15.	Zadov - Churáňov	Provozovatel hotelu Elsyn dvůr***
16.	Zadov - Churáňov	Provozovatel penzionu Pod Klostermanovou skálou
17.	Zadov - Churáňov	Provozovatel Ski-areálu Zadov

(Zdroj: Vlastní zpracování)

Zadov – Churáňov je oblast, ve které dominuje především stejnojmenný lyžařský areál. Ten se řadí mezi areály nadregionálního významu. Podle

respondenta č. 16 stojí místní ekonomika této lokality ve střední Šumavě výhradně na turismu a v menší míře pak na zemědělství. Hlavní atraktivitou lokality v zimě je zmíněný areál sjezdového lyžování a velké množství běžeckých tras, které jsou pravidelně upravovány. Těmto trasám dominuje známý běžecký stadion, na kterém jsou pořádány různé běžecké akce. V létě lidé hojně provozují pěší turistiku a cykloturistiku.

4.2.2 Zpracování výsledků šetření

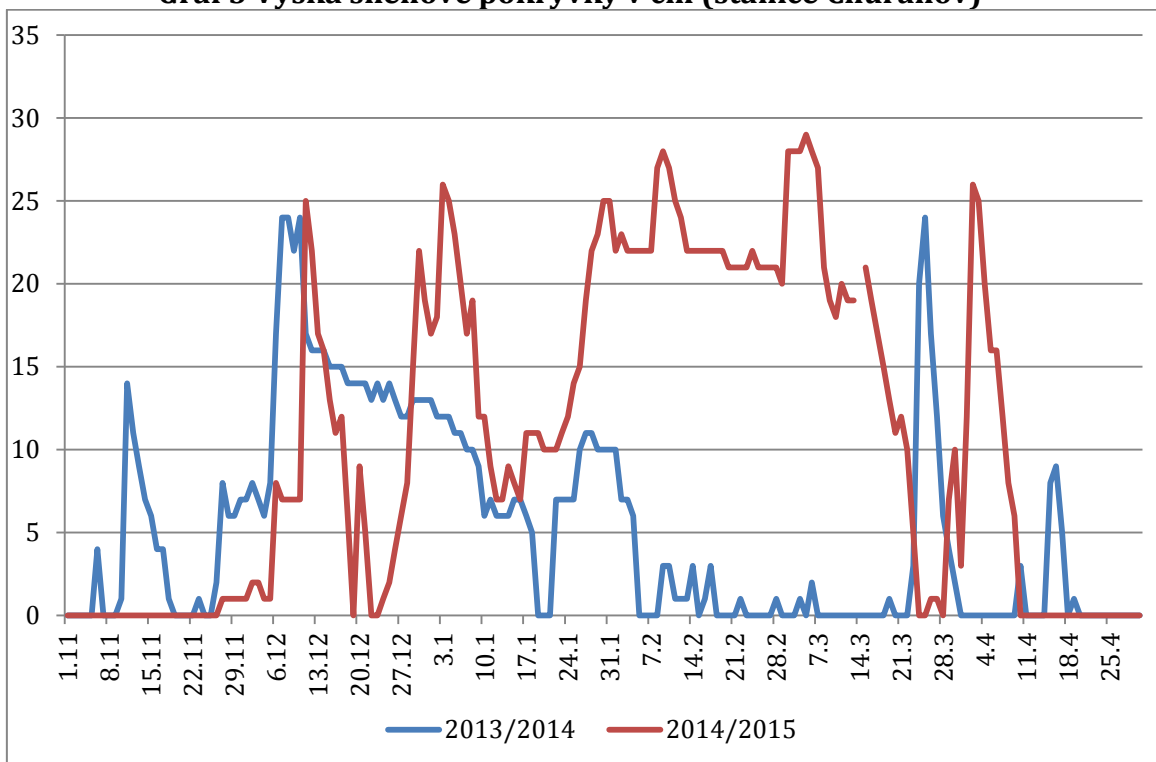
4.2.2.1 Vliv sněhových podmínek na služby CR

Sněhová situace je klíčovým faktorem pro zimní sport. Čím vyšší sněhová pokrývka, tím většinou lepší podmínky pro lyžaře. Každá sezóna probíhá jiným způsobem, avšak pro celou Šumavu je podle respondenta č. 1 charakteristické, že souvislá sněhová pokrývka, jež splňuje parametry pro zahájení turistické zimní sezóny, zpravidla napadne v prosinci a udrží se až do přelomu března a dubna. Respondent č. 1 uvádí, že za posledních několik let je zjevný trend oblev uprostřed zimy, kdy roztaje souvislá sněhová pokrývka. Průběh sezóny je proměnlivý, přičemž většina respondentů se shodla, že v posledních třech až pěti sezónách není sněhová pokrývka stabilní. Např. také podle respondenta č. 12 se v posledních pěti letech objevuje jakýsi pravidelný lednový trend oblevy.

4.2.2.1.1 Meteorologické ukazatele

Graf č. 3 mapuje vývoj sněhové pokrývky v minulých dvou sezónách, tato data byla zaznamenána meteorologickou stanicí Churáňov, jež je oficiální stanicí pro Šumavu zřízenou Českým hydrometeorologickým ústavem. Je důležité upřesnit, že data odrážejí pouze vývoj přírodního sněhu. (data ze dne 14. 3. 2015 nejsou dostupná) Data potvrzují teze respondentů, že v roce 2014 panovaly na Šumavě velmi nepříznivé sněhové podmínky, neboť sněhová pokrývka v únoru zcela roztála. Podle serveru In-počasí (<http://www.in-pocasi.cz>, cit. 20. 3. 2016) byla tato situace zapříčiněna silně inverzním stavem počasí, které do vyšších poloh přináší teplý vzduch beze srážek. Sezóna 2014/2015 pak vykazuje již pozitivnější hodnoty, ale i ty podle respondentů ski-areálů nebyly zcela ideální a pohybovaly se nízkou pod dlouhodobým průměrem.

Graf 3 Výška sněhové pokrývky v cm (stanice Churáňov)

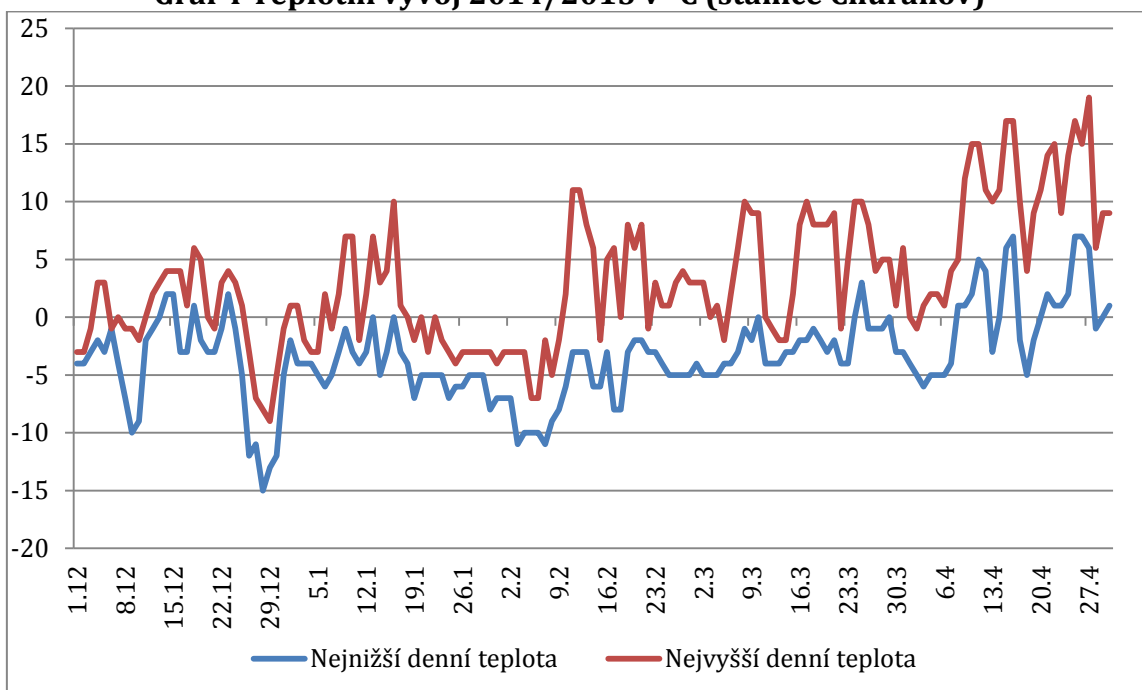

(Zdroj: Vlastní zpracování podle: <http://www.in-pocasi.cz/> , cit. 20. 3. 2016)

Při zkoumání vlivu počasí na průběh turistické sezóny se však nelze, kromě výšky sněhové pokrývky, opomenout ani průměrnou teplotu. Teplota je jedním z nejdůležitějších faktorů pro udržení sněhové pokrývky a jejích vlastností. Teplota je také jedním ze zásadních faktorů pro možnost umělého zasněžování, které podle respondenta č. 5, provozovatele ski-areálu, je možné při nejvyšší teplotě -3°C až -2°C (podle vlhkosti).

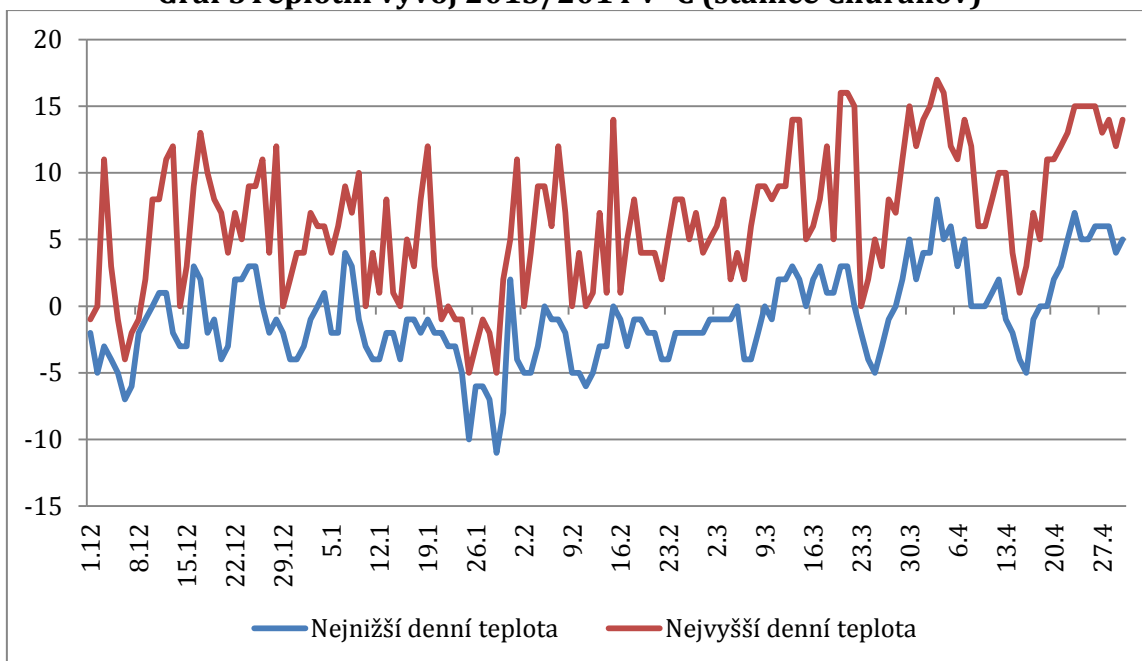
V grafech č. 4 a 5 je znázorněn teplotní vývoj v uplynulých dvou zimních sezónách. Grafy se s výpověďmi respondentů shodují, rok 2014 byl výrazně teplotně nadprůměrný. Tento výrok respondent č. 5 potvrzuje a podotýká, že bez technického zasněžování by jeho ztráta byla daleko hlubší. I přes technické zasněžování nedávala, vzhledem k denním teplotám vysoko nad bodem mrazu, tato sezóna lyžařským střediskům možnost ovlivnit průběh sezóny, dle jejich přání.

Graf 4 Teplotní vývoj 2014/2015 v °C (stanice Churáňov)

(Zdroj: Vlastní zpracování podle: <http://www.in-pocasi.cz/>, cit. 20. 3. 2016)

Graf 5 Teplotní vývoj 2013/2014 v °C (stanice Churáňov)

(Zdroj: Vlastní zpracování podle: <http://www.in-pocasi.cz/>, cit. 20. 3. 2016)

Pro přímé porovnání, jakým způsobem stav přírodní sněhové pokrývky a teplotní vývoj ovlivňuje návštěvnost ski-areálu je vhodný graf č. 8 uvedený v kapitole č. 4.2.2.1.2. Sezónní průběh.

4.2.2.1.2 Sezónní průběh

V zimním období existuje vztah mezi meteorologickými jevy a návštěvností služeb. Ve zkoumaných destinacích byla tato teze potvrzena všemi respondenty.

Sněhová situace má přímý vliv na návštěvnost ubytovacích zařízení. Maximální návštěvnost např. podle respondenta č. 2 přímo závisí na stavu sněhové situace. Technické vlastnosti sněhu nemají v tomto případě rozhodující vliv na návštěvnost. Všichni respondenti pak za ideálních sněhových podmínek vykazovali návštěvnost mezi 80% (např. respondent č. 12) a 100% (respondenti – provozovatelé ubytovacích zařízení č. 1, 3, 7, 9, 11, a 16). Respondent č. 1, provozovatel hotelu, uvádí, že i špatné povětrnostní podmínky vedou ke snížení návštěvnosti zařízení, a tím i ke snížení tržeb. Důvodem je především omezení provozu lyžařských středisek v oblasti a zhoršení podmínek pro běžecské lyžování. Sněhové podmínky tedy ovlivňují obsazenost tohoto hotelu až o 70%. Tato teze byla potvrzena a okomentována všemi provozovateli ubytovacích služeb. Každý však uvedl odlišné hodnoty snížení návštěvnosti. Minimální rozdíl snížení návštěvnosti o 20% uvedl respondent č. 12. Maximální rozdíl v návštěvnosti, až 90%, uvedl respondent č. 11. Medián uvedených hodnot činí 50%, modus hodnot činí rovněž 50%. Z tohoto pohledu lze říci, že přímý vliv špatné sněhové situace na využití kapacit ubytovacích zařízení lze procentuálně vyjádřit 50% úbytkem klientely.

Respondenti se ve svých výpovědích shodovali, že sněhová situace je pouze jedním z faktorů ovlivňujících návštěvnost jejich zařízení. Klíčovou roli ve zkoumaných oblastech hrají také sociální faktory. Charakter klientely daných ubytovacích zařízení se vyznačuje odlišnými potřebami, tedy reaguje na odlišné podněty. Všechna dotázaná zařízení mají obdobnou návštěvnost v období po Vánočních svátcích, v týdnu, který zahrnuje Silvestr a Nový rok. Zde hlásí všichni dotázaní maximální tedy 90% až 100% využití kapacit. Tento celý týden

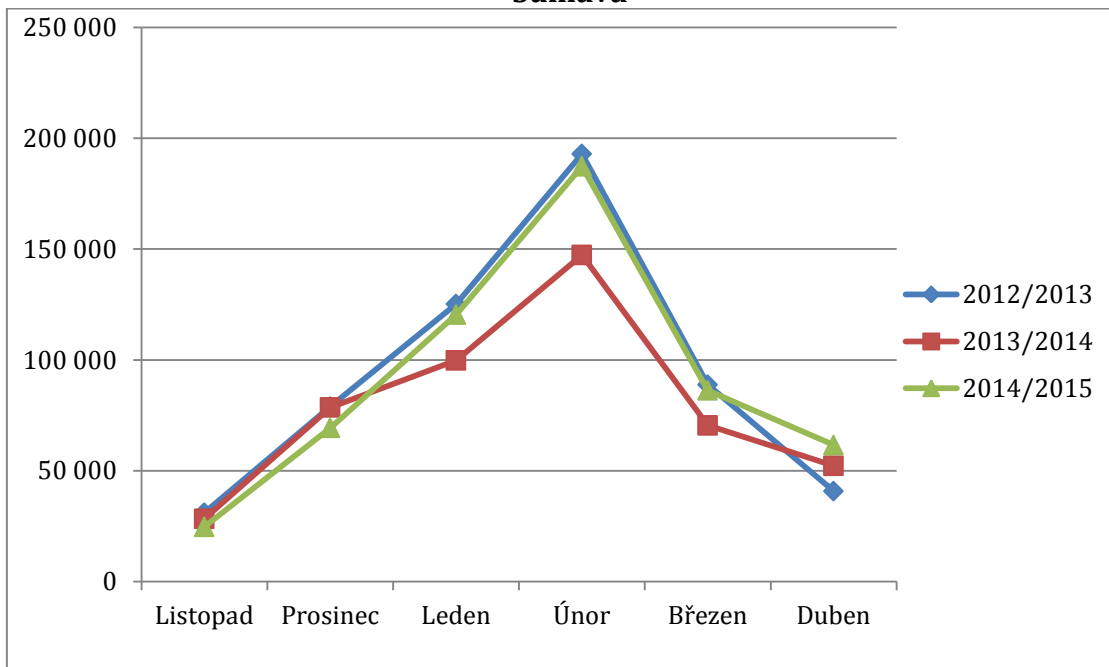
vykazuje také nejvyšší ziskovost provozovatelů, neboť mnoho poskytovatelů navýší ceny.

Respondent č. 9, provozovatel penzionu, charakterizuje zimní sezónu takto: *„Po výrazné ztrátě v mimosezónním období přímo závisí naše návštěvnost na provozu blízkého lyžařského areálu, ten začíná podle toho, zda jsou přívětivé meteorologické podmínky, což zpravidla bývá v první polovině prosince“* (Respondent č. 9, 20. 1. 2016) Respondent č. 9 doplňuje a potvrzuje, že na konci prosince zaznamenává maximální hodnoty využití kapacit. Dále popisuje, že v lednu návštěvnost většinou klesá, míra poklesu v tomto období přímo závisí na fyzicko-geografických vlivech. Jak bylo již popsáno, sněhová situace je v tomto období největším stimulantem návštěvnosti. Tento respondent značí vysoký nárůst návštěvnosti v posledním týdnu měsíce ledna, který v únoru dosahuje maximálních hodnot kapacity. Důvodem silného únorového příjezdu turistů jsou zimní prázdniny především v Bavorsku a jarní prázdniny v jihozápadní polovině České republiky, kdy si lidé tradičně vybírají dovolené. Toto období končí během první poloviny března s koncem období jarních prázdnin a dovolených. V následujících obdobích je návštěvnost tohoto zařízení opět závislá na sněhové situaci. Respondent však naznačuje, že od druhé poloviny března do úplného konce sezóny, i při optimálních lyžařských podmínkách (jako například panovaly na přelomu března a dubna 2015) návštěvnost nedosahuje maximálních hodnot z důvodu nevytíženosti zařízení v průběhu pracovního týdne. *„Lidé již dočerpali svoje dovolené, a proto přijíždí maximálně o víkend.“* (Respondent č. 9, 20. 1. 2016) Tvrzení respondenta č. 9 se shodují s tvrzeními ostatních respondentů - provozovatelů ubytovacích zařízení.

Tezi že únor je nejsilnějším měsícem v zimní sezóně s pouze částečným vlivem fyzicko-geografických faktorů na produkt turismu, potvrzuje i Český statistický úřad v grafu č. 6 s daty o počtu přenocování v turistickém regionu Šumava a graf č. 7 s daty o počtu hostů v tomto regionu. Data zahrnují rezidenty i nerezidenty. Na základě šetření ČSÚ i z výpovědí respondentů vyplývá, že v únoru pravidelně hlásí ubytovací zařízení nejvyšší zatíženost. Také to potvrzuje předchozí tezi, že teplejší a sněhově nevydařená sezóna 2013/2014 negativně

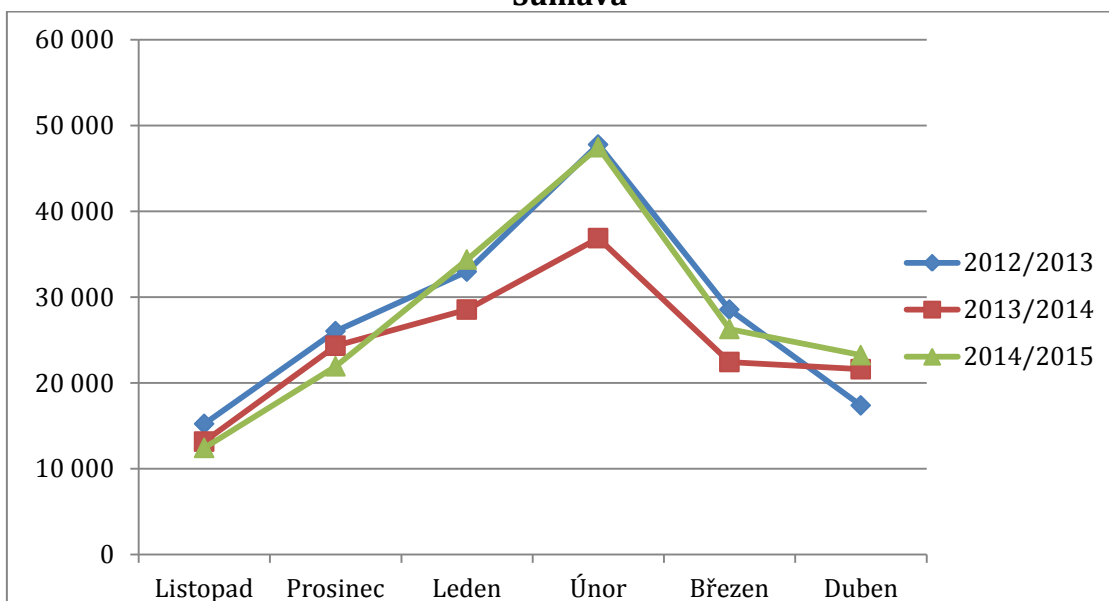
ovlivnila návštěvnost služeb, například únorové hodnoty vykazují pokles o více než 20%.

Graf 6 Počet přenocování v hromadných ubyt. zařízení v turistickém regionu Šumava

(Zdroj: Vlastní zpracování podle: https://www.czso.cz/csu/czso/cestovni_ruch, cit. 23. 2. 2016)

Graf 7 Počet hostů v hromadných ubyt. zařízení v turistickém regionu Šumava

(Zdroj: Vlastní zpracování podle: https://www.czso.cz/csu/czso/cestovni_ruch, cit. 23. 2. 2016)

Informace, které poskytli provozovatelé ubytovacích zařízení a data z Českého statistického úřadu, byly z velké části podpořeny rozhovory vedenými s pracovníky informačních center. Pro ověření byla vybrána tabulka od respondenta č. 6, tedy tabulka o návštěvnosti informačního centra v Železné Rudě. Tato tabulka opět potvrzuje, že největší návštěvnost v zimní sezóně je zpravidla v únoru.

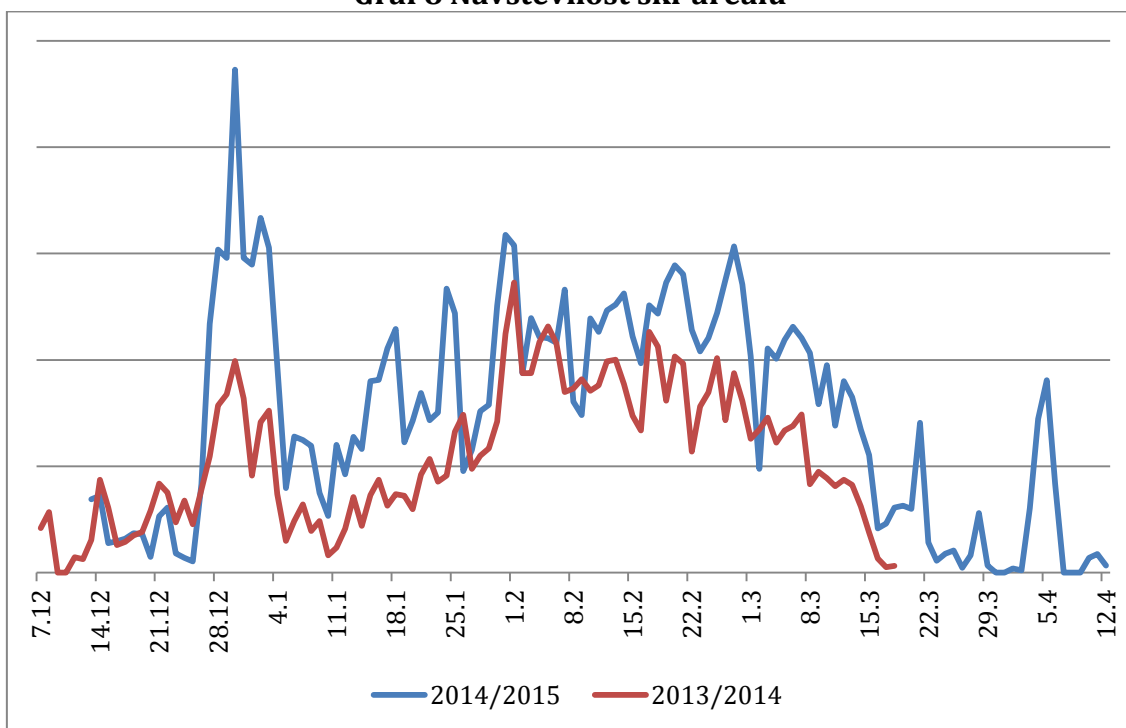
Tabulka 9 Návštěvnost IC Železná Ruda

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Listopad	76	276	134	461	630
Prosinec	685	850	706	825	801
Leden	846	1328	1328	1096	892
Únor	1972	1710	2473	2199	3154
Březen	1264	1233	1319	1534	1560
Duben	665	510	584	909	874

(Zdroj: Převzato od IC Železná Ruda)

Informace o průběhu zimní sezóny jsou prokázány i provozovateli ski-areálů. Ti jsou schopni přesněji daty vykreslit průběh sezóny, na kterém se navíc znatelně odrážejí jak sociální tak meteorologické vlivy. V následujícím grafu č. 8 je znázorněn průběh zimních sezón 2013/2014 a 2014/2015 ski-areálu. Křivky kopírují denní návštěvnost v těchto sezónách. Na základě těchto dat lze potvrdit zmíněný výrazný úbytek návštěvníků v meteorologicky nevydařené sezóně 2013/2014, která byla vzhledem k inverznímu charakteru počasí podle většiny respondentů zatím nejhorší. Úbytek se na návštěvnosti ski-areálu projevil přibližně 37% ztrátou oproti následující sezóně. Na křivkách je dále zjevný a respondenty ski-areálů popsán pravidelný víkendový nárůst způsobený jednodenními návštěvníky. Zároveň je zde patrné zmíněné novoroční maximum a únorové zvýšení návštěvnosti, které potvrzovaly výroky všech respondentů. Data v grafu č. 8 jsou bez popisku počtu návštěvníků z důvodu firemní citlivosti dat.

Graf 8 Návštěvnost ski-areálu

(Zdroj: Zpracováno na základě šetření)

4.2.2.2 Eliminace klimatických hrozeb

V teoretické části byl nastíněn způsob změny klimatu, který se promítá do všech oblastí lidského života. Ve službách cestovního ruchu pak tato teorie platí obzvlášť, neboť zimní turismus přímo závisí na fyzicko-geografických vlivech.

4.2.2.2.1 Vliv změny klimatu na služby CR

Na téma změny klimatu byli dotazováni všichni respondenti. Jejich názory se v drtivé většině shodovali s teorií globálního oteplování, které se zejména na Šumavě projevuje zvýšením teploty, úbytkem sněhu, a proto dochází v zimním období k úbytku návštěvníků. Tři provozovatelé přímo jmenují klimatický jev El Niño jako původce abnormálně vyšších teplot a minima srážek. Jejich zdrojem pro toto tvrzení jsou veřejná média.

„Pro tento hotel a jeho tržby, byla v historii vždy hlavní zimní sezóna, v posledních třech letech se však situace mění. Poslední tři roky zaznamenáváme nižší tržby spojené se zimní sezónou, výhodnější se tedy stává sezóna letní“

(Respondent č. 2, 18. 1. 2016) S touto výpovědí se shodují také provozovatelé ubytovacích zařízení, respondenti č. 4 a 16.

Informace o klimatických změnách od provozovatelů ski-areálů se liší. Zatímco respondent č. 5 i 17 (Špičák, Zadov) naprosto potvrzují postupné zhoršování podmínek pro provoz těchto areálů. Rostoucí energetické náklady na provoz technického zasněžování a potřeba většího množství vody. Respondent č. 17 uvádí, že pro tyto případy má k dispozici umělou nádrž. Respondent č. 13 (Kašperské Hory) sice uvádí, že několik posledních sezón se nevyvíjelo optimálně, ale dle jeho zkušeností zde neexistuje žádný vztah ke klimatickým změnám. V případě globálního oteplování tento jev popírá a optimisticky očekává zlepšení situace. Nejvyšší vypovídací hodnotu o vlivu klimatu na produkt turismu podle respondenta č. 17, provozovatele ski-areálu, má počet dní v roce, kdy je možné provozovat lyžařské středisko. Dle respondenta, který poskytl údaje v grafu č. 9, závisí délka provozu lyžařských středisek nejen na sněhových podmínkách (viz relativně krátká sezóna 2013/2014), ale i na technickém zázemí areálu – technickém zasněžování (data v grafu odrážejí modernizaci areálu v roce 2007).

Graf 9 Počet dnů v roce provozu ski-areálu

(Zdroj: Zpracováno na základě šetření)

4.2.2.2 Nástroje provozovatelů na eliminaci hrozeb

Všichni respondenti byli tázáni na téma, jakým způsobem se snaží eliminovat úbytek návštěvníků spojený se špatnými sněhovými podmínkami. V šetření byly zjištěny odlišné nástroje nejen samotných respondentů, ale i odlišný přístup k podpoře alternativních volnočasových produktů CR v rámci jednotlivých destinací.

Opatření tázaných provozovatelů ski-areálů (respondenti č. 5, 13, 17) jsou značně omezena, jedinou obranou proti nedostatku sněhu je technické zasněžování. Jak již bylo zmíněno, výroba technického sněhu je omezena maximální hranicí teploty pohybující se mezi -2°C a -3°C . Respondenti č. 5 a č. 17 snižují alespoň ztrátu pomocí rozhleden na vrcholcích hor.

Provozovatel hotelu, respondent č. 1, uvádí, že pravidelný lednový pokles návštěvnosti plně nahrazují zpravidla týdenní lyžařské výcviky pořádané základními a středními školami. Dodává, že školy nejsou tolik flexibilní jako ostatní účastníci cestovního ruchu, protože rezervují a platí tyto pobyty již několik měsíců dopředu a svoje pobyty kvůli špatným lyžařským podmínkám zpravidla neruší. Organizované školní pobyty jako nástroj ke zmenšení ztráty ziskovosti využívá i respondent č. 2. Oba tyto respondenty spojuje, že disponují poměrně vysokou kapacitou kolem 110 lůžek. Respondenti č. 11 a 16, jejichž kapacity nedosahují ani 20 lůžek, naopak sázejí na pravidelné hosty, kteří dorazí každý rok i přes nepříznivé povětrnostní podmínky. Pravidelní známí hosté zaručují stoprocentní využití kapacit kolem Silvestra a několik týdnů v únoru, jinak jsou v těchto zařízeních reakce poptávky za špatného počasí v destinaci průměrné (úbytek o 50%) až vyšší (úbytek o 90%). Respondenti č. 7, 9 a 12 uvádějí, že dalším nástrojem ke sníženému rušení pobytů z důvodu aktuální špatné meteorologické situace může být i výše přijatých záloh od klientů. Čím vyšší poskytnutá záloha, tím menší pravděpodobnost, že daný klient od využití služby odstoupí.

Proti snížení úbytku návštěvníků kvůli špatným lyžařským podmínkám, působí doplňkové služby a ostatní volnočasové aktivity. Zastoupení těchto produktů není na Šumavě rovnoměrné. V oblasti Železná Ruda – Špičák podle respondenta č. 1 neexistují žádné služby, které by dostatečně vyplňovaly čas návštěvníků, aby došlo k uspokojení jejich potřeb spojených s kvalitní dovolenou.

Podle tohoto respondenta je pěší turistika sice kvalitní alternativou pro všechny typy návštěvníků, především díky atraktivitám jako jsou rozhledny, jezera atd., ale v této destinaci neexistuje ostatní vhodná infrastruktura doplňkových služeb. Doplnuje, že většina hotelů sice poskytuje wellness nebo má menší bazén, ale naprosto zde chybí dostatečně kvalitní a velké centrum těchto služeb, které by samo o sobě bylo dostatečně atraktivní (např. aquapark) jako je tomu v alpských střediscích nebo jen v několika kilometrech vzdáleném Německu. *„Chybí zde investice do infrastruktury, která se kromě Špičáku od roku 1989 příliš nezměnila. A pokud je iniciativa vytvořit nějaký projekt, naráží na omezení ze strany správy národního parku“* (respondent č. 1, cit. 18. 1. 2016) Podle všech respondentů v destinaci Železná Ruda – Špičák zde neexistuje žádná komunikace mezi jednotlivými podnikatelskými subjekty nebo mezi regionální správou a podnikateli.

Na druhé straně hranice, tedy v oblasti Bayerisch Eisenstein – Großer Arber, je situace poněkud jiná. Respondenti č. 7, 8 a 9 uvádějí, že v oblasti existuje několik doplňkových služeb, zřízených především obcemi, ale i národním parkem Bayerischer Wald. Respondent č. 7 uvádí, že s ubytováním v jeho hotelu získá klient tzv. Nationalpark Kard, s kterou lze bezplatně tyto služby využívat jde například o zvířecí parky, některá muzea, prohlídky národního parku s průvodcem, bezplatné parkování, apod. Navíc na spoustu služeb lze dostat díky této kartě slevu. Teze, že aktivity zahrnuté v package Nationalpark Kard opravdu eliminují špatnou sněhovou situaci, byla následně potvrzena respondentem č. 10. Ten komentuje téma vlivu počasí na turismus s opačnými argumenty. Čím horší situace pro provoz zimních středisek, tím vyšší je návštěvnost tohoto zvířecího parku jako doplňkové služby. Respondent č. 10 poskytl informace o návštěvnosti uvedeného zařízení, viz tabulka č. 10. Při jejich srovnání s údaji o stavu sněhové pokrývky a teploty lze usoudit vzájemný vztah. Například v sezóně 2013/2014, jež byla na sních ze všech uvedených záznamů a zpráv od respondentů nejslabší, zaznamenal tento zvířecí park vysoce nadprůměrnou návštěvnost.

Tabulka 10 Návštěvnost v zimním období, Tierpark Lohberg

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Listopad	3690	3214	2865	2454	3861
Prosinec	-	-	-	-	-
Leden	2574	2263	2634	4344	2609
Únor	2394	2279	2581	4643	3694
Březen	4597	3335	4213	6816	3819
Duben	10604	8138	5666	9745	8469

(Zdroj: Zpracováno na základě šetření)

V okolí oblastí Zadov – Churáňov a Kašperské Hory existuje několik atraktivit, které nabízejí účastníkům vyžití i za nepříznivého vývoje sněhu. Respondent č. 11 jmenuje například tzv. Jelení stezku, hrad Kašperk nebo vlčí výběh. Všechny tyto aktivity jsou podle zmíněného respondenta za těchto povětrnostních podmínek hojně využívány. Počet podobných služeb v oblasti není dostačující, neboť se zde v takto definovaném období tvoří velká koncentrace návštěvníků, která přesahuje pomyslné kapacity území. Respondent č. 11 uvádí, že neúnosnost se projevuje mimo jiné přeplněnými parkovišti a frontami. Respondent vítá přístup centra volného času, které se nachází v Kašperských Horách. Konají se zde různé vzdělávací programy a společenské hry pro děti i dospělé. Velice cenné byly informace poskytnuté respondentem č. 14. Ten uvádí, že ačkoliv poslední roky se prokazuje značné zhoršení meteorologických podmínek v důsledku klimatických změn, návštěvnost destinace v zimním období neklesá. Respondent se domnívá, že to je způsobeno psychologickými faktory. Šumava je oblast s krásnou přírodou vhodnou pro relaxaci a odreagování od ruchu velkoměsta. Respondent č. 14 tvrdí, že v poslední době zaznamenává více návštěvníků z velkých měst hlavně z Prahy, kteří sem míří právě za účelem odreagování se. Následně doplňuje, že zimní dovolená v tuzemsku je pro Čechy stále atraktivní. Jedním důvodem, který uvádí, je cena a dále pak politická situace v Evropě a především očima návštěvníků negativní situace kolem tzv. migrační krize.

4.2.3 Shrnutí šetření

Vybrané meteorologické ukazatele jako výška sněhové pokrývky (viz graf č. 3) a vývoj denních teplot (viz grafy č. 4 a 5) znázorňují průběh počasí v zimních obdobích 2013/2014 a 2014/2015. Ukazatelé se shodují s respondenty, kteří charakterizují sezónu 2013/2014 jako teplotně výrazně nadprůměrnou a chudou na sněh. Podle serveru In-pocasi (<http://www.in-pocasi.cz>) to bylo způsobeno hlubokou únorovou inverzí.

Vliv počasí se projevuje v návštěvnosti služeb cestovního ruchu. Respondenti ubytovacích zařízení uvádějí v průměru 50% pokles návštěvnosti z důvodu špatných povětrnostních podmínek na provoz zimních sportů. V mezisezónním porovnání počtu klientů pak sezóna 2013/2014 (dle dat ČSÚ) vykazuje pokles o více než 20% oproti následující sezóně. Na základě šetření pak byl zjištěn 37% pokles klientely ski - areálu.

Zimní turistická sezóna dle respondentů ubytovacích zařízení (např. č. 9) začíná v prosinci s maximem na Nový Rok. V měsíci lednu se návštěvnost sníží až do posledního lednového týdne, kdy nastává maximum vyvolané zimními a jarními prázdninami. Maximální návštěvnost trvá až do konce února. Návštěvnost v březnu závisí na sněhových podmínkách. Podobný průběh navíc s víkendovými amplitudami zaznamenávají i provozovatelé ski-areálů (viz graf č. 8).

Většina respondentů si je vědoma klimatických hrozeb a zaznamenávají v tomto ohledu zhoršující se podmínky za posledních tří až pěti zimních sezón. Pro eliminaci ztrát kvůli špatným sněhovým podmínkám využívá např. respondent č. 1 organizovaných školních výletů, respondent č. 7 přijaté zálohy a respondent č. 11 známou klientelu.

V rámci destinací pak byly získány odlišné ohlasy o existenci doplňkové infrastruktury za špatného počasí. Zatímco čeští provozovatelé volají po investicích na tento účel, na německé straně je situace podle respondentů o něco pozitivnější.

5 Závěry a doporučení

5.1 Závěry

Cílem bakalářské práce bylo zhodnocení faktorů, jež působí na návštěvnost vybraných šumavských destinací cestovního ruchu. Práce měla také zhodnotit vývoj zdejšího klimatu a jeho vliv na produkt turismu. Také poodhalila, jakým způsobem se destinační management snaží eliminovat případné negativní změny a jejich dopady.

Bakalářská práce jasně dospěla k názoru, že počasí je pouze jedním ze zásadních činitelů situace v šumavském turismu. Dle komentářů respondentů (např. respondent č. 9) a faktů z uvedených materiálů (např. z grafu návštěvnosti ski-areálu) je zjevné, že sociální faktory jako jsou svátky a prázdniny mají výrazný vliv na návštěvnost regionu. Návštěvnost je výsledkem vzájemné propojenosti těchto faktorů a je potřeba se na tuto problematiku dívat komplexně.

Práce potvrdila, že zdejší klima podléhá změně, to se projevuje především zvýšením teploty a úbytkem sněhu (viz 4.1.3.1 Změna klimatu na Šumavě). Teplejší počasí se stává fenoménem v posledních zimních sezónách, to dokazují i výroky některých respondentů, pro které se stává zimní sezóna sezónou vedlejší. Proti tomuto trendu využívají provozovatelé služeb různých metod. Lyžařské areály volí především metodu technického zasněžování, bez kterého by se dnes již neobešly. Tuto tezi potvrdili všichni tázaní provozovatelé ski - areálů. Ubytovací zařízení se snaží snižovat ztráty pomocí různých nástrojů, jako jsou organizované pobyty, cenová regulace či wellness služby. Pro snížení ztrát jednotlivých služeb se dle respondentů také osvědčuje přijímání záloh, ty pak fungují jako demotivace při rušení pobytu v ubytovacích zařízeních. Provozovatelé ubytovacích zařízení jsou více závislí na infrastruktuře destinace, která by dostatečně nahrazovala aktivity návštěvníků za špatného počasí.

5.2 Doporučení

Na základě výpovědi respondenta č. 1 lze uvést, že ve snaze o potlačení dopadu negativních meteorologických jevů je důležité postupovat koordinovaně v rámci destinace. Postup realizace opatření by měl být v zájmu všech zúčastněných stran a měl by být v souladu s dlouhodobou udržitelností. Je tedy vhodné vytvořit fungující destinační management zahrnující nejlépe všechny subjekty cestovního ruchu.

Podle respondenta č. 1 zde chybí dostatek investic pro vytvoření dobře fungující a široké infrastruktury cestovního ruchu. Suprastruktura je ostatně nedostatečná podle většiny českých respondentů. Podle nich je žádoucí především realizace doplňkové infrastruktury, která by kompenzovala aktivity za nepříznivého stavu počasí, protože míra této infrastruktury je v těchto destinacích nízká, např. aquacentra, zvířecí výběhy, centra volného času apod.

Němečtí respondenti č. 7, 8 a 9 uvádějí, že osvědčenými doplňkovými službami jsou například zvířecí parky, muzea či prohlídky s průvodcem, které jsou zahrnuty do package turistických karet, které zvýhodňují své držitele k využití různých atraktivit v destinaci a jejím okolí.

Respondent č. 11 upozorňuje na vysokou koncentraci návštěvníků, která postihuje ty produkty CR, které za nepříznivých podmínek nahrazují ski-areály. Je potřeba, aby všechny tyto atraktivity byly řízeny v rámci udržitelného cestovního ruchu, a nedocházelo zde k překračování únosné kapacity.

6 Seznam použitých zdrojů

1. BAROCH, Pavel. *Jak se Češi učili před 120 lety jezdit na lyžích*. IDNES.cz (online). 2014 (cit. 2016-01-20). Dostupné z: http://cestovani.idnes.cz/historie-lyzovani-v-cechach-jak-se-lyzovalo-pred-120-lety-pjp-/lyze.aspx?c=A140114_155342_lyze_hig
2. *Bílá stopa* (online). Stachy 422: Regionální rozvojová agentura Šumava, o.p.s. & Regionální sdružení Šumava (cit. 2016-02-11). Dostupné z: <http://bilastopa.cz/>
3. BÍNA, Jan. *Aktualizace potenciálu cestovního ruchu v České republice* (online). Ústav územního rozvoje. Jakubské náměstí 644/3, 601 00 Brno, 2010 (cit. 2016-03-07). Dostupné z: <http://www.uur.cz/images/uzemnirozvoj/cestovniruch/potencialCR/PotencialCR-text.pdf>.
4. Český statistický úřad. ČSÚ (online). státní správa České republiky (cit. 2016-03-28). Dostupné z: <https://www.czso.cz>
5. FIALOVÁ, Dana. *Technické zasněžování - spása, nebo zkáza?* Geografické rozhledy (online). 2013, **13** - **14**(3), 13 - 14 (cit. 2016-01-13). Dostupné z: https://web.natur.cuni.cz/ksgrsek/geovoc/files/technickxzasnoxvnx_2014_23_3.pdf
6. Information and data systems. *Information and data systems - Zpracování informačních a datových systémů* (online). Karel Matějka - IDS, 2016 (cit. 2016-03-28). Dostupné z: <http://www.infodatasys.cz>
7. In-Počasí. *In-Počasí* (online). Plzeň, Kotíkovská 1268/75: InMeteo, s.r.o. (cit. 2016-03-28). Dostupné z: <http://www.in-pocasi.cz/>
8. KRÍSTEK, Štěpán. *Měření vlastností sněhové pokrývky v lese a mimo les: certifikovaná metodika*. Strnady: Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, 2011, 73 s. Lesnický průvodce. ISBN 978-80-7417-044-7.

9. *Mapy Google* (online). Google, 2016 (cit. 2016-04-02). Dostupné z: <https://www.google.cz/maps>
10. MARTINOVÁ, Zdena. *Oceány v pohybu: mořské proudy vládnu počasí. ABC* (online). 2011, **2011**(8) (cit. 2016-01-14). Dostupné z: <http://www.abicko.cz/clanek/precti-si-priroda/10915/oceany-v-pohybu-morske-proudy-vladnou-pocasi.html>
11. METELKA, Ladislav a Radim TOLASZ. *Klimatické změny: fakta bez mýtů*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Centrum pro otázky životního prostředí, 2009, 35 s. ISBN 978-80-87076-13-2.
12. METELKOVÁ, Petra. *Destinační management v České republice* (online). In: . Brno: Masarykova univerzita v Brně, Ekonomicko-správní fakulta, Katedra regionální ekonomie a správy, 2005, s. 27 (cit. 2016-03-25). Dostupné z: https://is.muni.cz/do/econ/soubory/katedry/kres/3910085/MSMT_MCR.pdf
13. MÜLLER, Miloslav. *Podnebí jako důsledek geografické polohy*. Geografické rozhledy (online). 2011, **11 - 12**(2), 11 - 12 (cit. 2016-01-14). Dostupné z: <http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/12/6-7.pdf>
14. Národní park Šumava. NP Šumava (online). Resort životního prostředí, 2016 (cit. 2016-03-31). Dostupné z: <http://www.npsumava.cz/cz/>
15. *Oficiální jednotná klasifikace ubytovacích zařízení České republiky 2015–2020*. (online). Ministerstvo pro místní rozvoj. (cit. 2016-01-24). Dostupné z: www.hotelstars.cz/?do=methodology
16. ORIEŠKA, Ján. *Služby v cestovním ruchu*. 1. vyd. V Praze: Idea servis, 2010, 405 s. ISBN 978-80-85970-68-5.

17. PALÁTKOVÁ, Monika a Jitka ZICHOVÁ. *Ekonomika turismu: turismus České republiky*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada, 2014, 262 s. ISBN 978-80-247-3643-3.
18. PALÁTKOVÁ, Monika. *Destinační management a vytváření produktů v cestovním ruchu: Prolínání destinací a destinační partnerství* (online). In: . Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2006, s. 96 (cit. 2016-03-25). Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/3869c784-9a21-41d7-aa4e-3ae736eccbe4/GetFile7_3.pdf
19. PARMOVÁ, Dagmar, Vladimír DVOŘÁK a Iveta FRKOVÁ. *Kapitoly z cestovního ruchu pro praxi*. České Budějovice: Chance in Nature - Local Action Group, 2013, 177 s. ISBN 978-80-7394-406-3.
20. PAVELKOVÁ CHMELOVÁ, Renata a Jindřich FRAJER. *Základy fyzické geografie 1: Hydrologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 141 s. ISBN 978-80-244-3843-6.
21. PERLÍN, Radim a Ivan BIČÍK. *Lokální rozvoj na Šumavě: závěrečná publikace shrnující výsledky projektu Analýza vývoje Národního parku Šumava za období uplynulých 15 let*. Vimperk: Správa NP a CHKO Šumava, 2010, 187 s. Sborníky z výzkumu na Šumavě. ISBN 978-80-87257-06-7.
22. PICEK, Miloš, Tomáš RŮŽIČKA, Vladimír SILOVSKÝ, Kateřina VLÁŠKOVÁ a Jan TĚŠITEL. *Cestovní ruch na Šumavě: Rozvojový koncept udržitelného cestovního ruchu*. In: *Tourism for Nature* (online). Stachy 422: © Regionální rozvojová agentura Šumava, o.p.s, 2007 (cit. 2016-02-03). Dostupné z: http://www.tourism4nature.org/results/su_pictures/su03_tmp_cz.pdf
23. PRACOVNÍ SKUPINA AUTORŮ PRO NP A CHKO ŠUMAVA. *Strategie trvale udržitelného turismu pro území Národního parku Šumava* (online). Státní fond životního prostředí české republiky, Ministerstvo životního prostředí, 2011 (cit. 2016-02-11). Dostupné z: http://www.npsumava.cz/gallery/16/5048-strategie_cr.pdf

24. PRETEL, Jan. Změny klimatu v Česku: Současný vývoj a pravděpodobný výhled. *Vesmír* (online). 2013, **92**(11) (cit. 2016-02-29). Dostupné z: <http://casopis.vesmir.cz/clanek/zmeny-klimatu-v-cesku>
25. PRETEL, Jan. *Klimatické změny a jejich dopady na život lidí* (online). Ostrava, 2012 (cit. 2016-01-11). Dostupné z: <http://projekty.osu.cz/zemepisnove/wp-content/uploads/3.1.Klimatick%C3%A9-zm%C4%9Bny-a-jejich-dopady-na-%C5%BEivot-lid%C3%AD.pdf>
26. *Regionální značky* (online). Asociace regionálních značek, z.s., (cit. 2016-02-11). Dostupné z: <http://www.regionalni-znacky.cz/>
27. RUDA, Aleš. *Klimatologie a hydrogeografie pro učitele* (online). Brno, 2014 (cit. 2016-01-11). Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/ps14/fyz_geogr/web/skripta/klimatologie_hydrogeografie.pdf
28. Snow.cz. *Snow.cz* (online). Praha 3, Husitská 344/63: SNOW CZ s.r.o (cit. 2016-03-28). Dostupné z: <http://snow.cz>
29. STEJSKAL, Libor. *Změna klimatu a její dopady: hlavní hrozba 21. století* (online). Ministerstvo vnitra České republiky. Praha, 2012 (cit. 2016-01-12). Dostupné z: http://sbp.fsv.cuni.cz/SBP-254-version1-TRS_WP_15.pdf
30. *Strategický rozvoj destinace cestovního ruchu*. In: *Mmr.cz* (online). Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2007 (cit. 2016-01-17). Dostupné z: http://www.mmr.cz/getmedia/c4a98c3d-762a-4c15-adf6-6f8ddc97d08e/GetFile6_3.pdf

31. ŠANDOVIÁ, Milada. *Předpovídání počasí. Geografické rozhledy* (online). 2011, **10-11**(5), 10-11 (cit. 2016-01-12). Dostupné z: <http://geography.cz/geograficke-rozhledy/wp-content/uploads/2011/06/2-3.pdf>
32. ŠKREHOT, Petr. *Úvod do studia meteorologie* (online). Praha, 2004, , 27 (cit. 2016-01-11). Dostupné z: <http://www.astronomie.cz/download/uvod-do-studia-meteorologie.pdf>
33. *Šumavainfo* (online). Vimperk: DAVID, Radek, 2016 (cit. 2016-04-11). Dostupné z: <http://www.sumavainfo.cz>
34. TOLASZ, Radim. *Meteorologie a klimatologie tvoří v českém hydrometeorologickém ústavu nedělitelný systém. Meteorologické zprávy* (online). 2009, **2009**(62), 143-147 (cit. 2016-01-12). Dostupné z: <http://www.ok1jfh.net/wx/chmu.pdf>
35. TROUSIL, Michal a Veronika JAŠÍKOVÁ. *Úvod do tvorby odborných prací*. Vyd. 2., rozš. Hradec Králové: Gaudemaus (i.e. Gaudeamus), 2015. ISBN 978-80-7435-542-4.
36. VALTR, Pavel. *Krajina české Šumavy: Směřuje k záchraně či pohřbívání? Zahrada-park-krajina* (online). 2008, (03-04), 40-46 (cit. 2016-01-28).
37. VYSOUDIL, Miroslav a Jindřich FRAJER. *Základy fyzické geografie 1: Meteorologie a klimatologie*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, 110 s. ISBN 978-80-244-3892-4
38. VYSOUDIL, Miroslav. *Meteorologie a klimatologie*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006, 281 s. ISBN 80-244-1455-4.
39. VYSTOUPIL, Jiří, Martin ŠAUER a Michal TROUSIL. *Geografie cestovního ruchu ČR*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015, 154 s. ISBN 978-80-7435-538-7.

40. ZELENKA, Josef a Martina PÁSKOVÁ. *Výkladový slovník cestovního ruchu*.
Kompletně přeprac. a dopl. 2. vyd. Praha: Linde Praha, 2012, 768 s. ISBN
978-80-7201-880-2.

7 Seznam grafů, tabulek a obrázků

7.1 Grafy

Graf 1 Průměrná teplota v zimním období v °C 1961 - 2015	28
Graf 2 Převýšení středisek	40
Graf 3 Výška sněhové pokrývky v cm (stanice Churáňov)	45
Graf 4 Teplotní vývoj 2014/2015 v °C (stanice Churáňov)	46
Graf 5 Teplotní vývoj 2013/2014 v °C (stanice Churáňov)	46
Graf 6 Počet přenocování v hromadných ubyt. zařízení v turistickém regionu Šumava	49
Graf 7 Počet hostů v hromadných ubyt. zařízení v turistickém regionu Šumava	49
Graf 8 Návštěvnost ski-areálu	51
Graf 9 Počet dnů v roce provozu ski-areálu	52

7.2 Tabulky

Tabulka 1 Vývoj teplotních a srážkových průměrů ČR	27
Tabulka 2 Počet hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie ubytovacího zařízení v turistickém regionu Šumava (dle členění CzechTourism 2010)	31
Tabulka 3 Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v turistickém regionu Šumava (dle členění CzechTourism 2010)	31
Tabulka 4 Seznam lyžařských areálů v turistickém regionu Šumava	33
Tabulka 5 Respondenti Železdorudsko	41
Tabulka 6 Respondenti Bayerisch Eisenstein	42
Tabulka 7 Respondenti Kašperské Hory	43
Tabulka 8 Respondenti Zadov - Churáňov	43
Tabulka 9 Návštěvnost IC Železná Ruda	50
Tabulka 10 Návštěvnost v zimním období, Tierpark Lohberg	55

7.3 Obrázky

Obrázek 1 Dělení služeb dle druhu	16
Obrázek 2 Mapa oblasti	40

8 Přílohy

Příloha 1 Struktura rozhovorů	67
Příloha 2 Cíl práce.....	68
Příloha 3 Zadání práce	69

Příloha 1 Struktura rozhovorů

Číslo otázky	Otázka
1.	Jak moc ovlivňuje sněhová situace Vaši návštěvnost?
2.	Kolika procent dosahuje návštěvnost vašeho zařízení, když není snůh?
3.	Čím kompenzujete úbytek klientů v souvislosti s nedostatkem sněhu?
4.	Pozorujete změny ve vývoji návštěvnosti v souvislosti s klimatickými změnami?
5.	Spolupracujete s ostatními provozovateli za účelem omezení negativních dopadů?
6.	Vedete si statistiku návštěvnosti?

Příloha 2 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat vlivy, které působí na návštěvnost ve vybraných destinacích cestovního ruchu na Šumavě v zimní sezóně. Pro tento účel byly vybrány především ty služby, kterých se to nejvíce týká – zimní areály a ubytovací zařízení. Práce také zhodnocuje, jakým způsobem se projevuje trend klimatických proměn do tamějšího cestovního ruchu a jakým způsobem jsou negativní projevy eliminovány.

Příloha 3 Zadání práce

Univerzita Hradec Králové
Faculty of Informatics and Management
Akademický rok: 2015/2016

Studijní program: Economics and Management
Forma: Full-time
Obor/komb.: Management cestovního ruchu - německý jazyk
(mcr-p-n)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Kouba David	Čížice 176, Čížice	11300796

TÉMA ČESKY:

Management produktu turismu limitovaný fyzicko-geografickými faktory

TÉMA ANGLICKY:

Management of tourism product limited physical-geographical factors

VEDOUcí PRÁCE:

RNDr. Jirí Petera - KRCCR

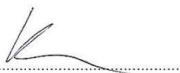
ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

- Cíl práce:
viz zvláštní příloha
Osnova:
1. Úvod
2. Cíl a metodika práce
3. Literární rešerše
4. Teoretická východiska
4.1. Obecná teoretická východiska
4.2. Teoretické aplikace
4.3. Charakter, specifikace a dispozice teoretických východisek
5. Praktická část
5.1. Tématická a realizační východiska
5.2. Shromáždění podkladů a průběh šetření
5.3. Zpracování a interpretace výsledků
6. Shrnutí a diskuze výsledků
7. Závěry a doporučení
8. Seznam použitých zdrojů
9. Přílohy

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

viz zvláštní příloha

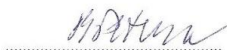
Podpis studenta:

Datum:

12. 10. 2015

Podpis vedoucího práce:

Datum:

13. 10. 2015